

SVĚTLO

4. ČÍSLO / XII. ROČNÍK

8 Kč (12 Sk)

25. LEDNA 2004

Z obsahu:

S Marií do nového roku

Katecheze Jana Pavla II.
při generální audienci
7. ledna 2004
- strana 2 -

Tři závoje

Dony Alexandry
Paolo Riso
- strana 4 -

Způsoby chování, víra a tolerance

Princ Asfa-Wossen
Asserate - etiopský
spisovatel
- strana 6 -

Sedm hřebů do rakve duše (2)

Biskup F. J. Sheen
- strana 7 -

Proč Bůh uzdravuje?

- strana 8 -

Pronásledování křesťanů v roce 2003

Max Klingberg,
Marek Mockler
- strana 10 -

Křesťanství jako utopie?

- strana 12 -

Bůh nepotřebuje pream- bule ani katalog hodnot

Guido Horst
- strana 13 -

*Papež Pius XII. - nová četba
na pokračování, str. 14*

EDITORIAL

Četba příběhů ze života svět-
ců a osob, které prožily obdivu-
hodná obrácení, nám často před-
stavuje okolnosti a životní situa-
ce, které jsou na hony vzdáleny
od toho, co prožíváme a s čím se
potýkáme ve svém každodenním
životě. Tak se nám může zdát,
že tyto příklady z doby tu méně
tu více vzdálené těžko můžeme
následovat. Tyto příběhy však
nejsou jen svým způsobem ne-
obyčejné a jedinečné osudy vy-
volených osob, ale jsou to také
příběhy někoho, koho bychom
mohli označit za skrytého pro-
tíhračce, a to je Bůh a působení
jeho obdivuhodné milosti. Tyto
příběhy a příklady se nám odhalí
ve správném světle teprve tehdy,
když se pro nás stane jejich hlav-
ním hrdinou nikoliv ta či ona lids-
ká osoba, ale sám všemohoucí
a nejdobrotivější Bůh, který ja-
ko by se utkal s lidským tvo-
rem v úžasném souboji. V tomto
měření sil vítězí Bůh nikoliv
tak, že uplatňuje svou přesilu,
která si podrobuje slabšího, ale
tím, že dává v sázku podmaňu-
jící a přesvědčující moc své mi-
losti a lásky, která nakonec na
základě zcela svobodného roz-
hodnutí samotného člověka vy-
chází z konfrontace se všemi ji-
nými a často zcela protikladnými
hodnotami jednoznačně jako
naprosto bezkonkurenční vítěz.
Bůh se tedy ve skutečnosti utkává
nikoliv s člověkem, ale s jeho ne-
přítelem a jeho úklady a nástra-
hami, takže člověk sám vychází
z tohoto boje nikoliv jako pora-
žený, ale jako šťastný, milostí ob-
dařený spoluvítěz.

To, co nás na těchto příbězích
uchvacuje, posiluje a povzbuzuje,
nejsou samotné okolnosti, rozho-
dující není, odkud a po jakých pe-
ripetiích a zákrutách Bůh dokázal
přivést duši k sobě, ale přede-
vším to, jak velkou „vzdálenost“
při tom dokázala jeho milost pře-
konat. Čím dále se někdo nachá-
zí od svého jediného pravého Cí-
le, tím větší potěšení působí Bo-
ží lásce přivést ho do své náruče
k pravému štěstí.

Zástupy světců, konvertitů
a kajícníků jsou tak pro nás tím
nejvýmluvnějším svědectvím o je-
dinečnosti a nezastupitelnosti na-
ší víry, která je právě proto úpl-
ným opakem všech ostatních ná-
boženství, neboť zatímco v nich se
člověk pokouší jít nějakým způso-
bem za neznámým Bohem, v kato-
lické víře Bůh přichází k člověku,
aby se mu sám dal poznat a při-
jal ho mezi své děti. Není to tedy
věc našeho nepřiměřeného sebe-
vědomí či povýšenosti ani něja-
ké naše usnesení, když tvrdíme,
že katolická víra jakožto výsledek
Božího zjevení člověku obsahu-
je nenahraditelně veškerou spa-
sitelnou pravdu. Od tohoto pře-
svědčení, které je přesvědčením
víry, nemůžeme ustupovat, a to
ani z důvodu, abychom proti so-
bě nepopudili příslušníky jiných
vyznání, neboť není a nebude jiného
Bohem zjeveného náboženství
mimo to, které Bůh zjevil vyvole-
nému národu a které dovršil zje-
vením svého Syna: Ježíš Kristus,
jediný Spasitel, se vtělil, žil a ze-
mřel za spásu světa a třetího dne
vstal z mrtvých a ustanovil svou

Pokračování na str. 9

Katecheze Jana Pavla II. při gen. audienci 7. 1. 2004

S Marií do nového roku

„Alma Redemptoris Mater –
Vznešená Matko Spasitele ...“
Tak vzýváme Pannu Marii ve vá-
noční době prastarou sugestivní
mariánskou antifonou, která dále
pokračuje slovy: „Tu quae genuisti
natura mirante tuum sanctum
Genitorem – Ty, která jsi za úža-
su všeho tvorstva porodila své-
ho svatého Stvořitele.“

Maria, Matka Boží! Tato prav-
da víry, hluboce spojená s váno-
ční slavností, je zvláště zvyrazně-
na v liturgii prvního dne roku,
o slavnosti Matky Boží Panny
Marie. Maria je Matkou Vyku-
pitele; je ženou, kterou vyvolil
Bůh, aby uskutečnil plán spásy,
spočívající v tajemství vtělení Bo-
žího Slova.

Pokorný tvor zrodil Stvořite-
le světa! Vánoční doba v nás ob-
novuje vědomí tohoto tajemství
a představuje nám Matku Syna
Božího jako spoluúčastnici vr-
cholných událostí dějin spásy.
Staletá církevní tradice vždy
pokládala Ježíšovo narození
a Mariino božské mateřství za
dva aspekty vtělení Slova. „Vždyť
ten, kterého počala jako člově-
ka z Ducha Svatého a který se
stal skutečně jejím synem, ne-
ní nikdo jiný než věčný Syn Ot-
ce, druhá osoba Nejsvětější Tro-
jice. Církev vyznává, že Maria je
skutečně Bohorodička (Theoto-
kos),“ zdůrazňuje Katechismus
katolické církve (495).

Ze skutečnosti, že Maria je
„Matkou Boží“, vyplývají všech-
ny další aspekty jejího poslání;
aspekty dobře zřejmé z titulů, ji-
miž ji společenství učedníků ve
všech částech světa uctívá. Před-
evším onen titul „Neposkvrně-
ná“ a „Nanebevzatá“, protože ta,
která měla porodit Spasitele, zce-

la jistě nemohla být podrobena
porušení, které vyplývá z dědič-
ného hříchu.

Svatá Panna je navíc nazý-
vána Matkou mystického těla
Kristova, tj. Církve. Katechis-
mus katolické církve s odvolá-
ním na patristickou tradici, vyjá-
dřenou svatým Augustinem, tvr-
dí, že Ona je „pravou Matkou
Kristových údů, protože svou lás-
kou spolupracovala, aby se zrodi-
li v Církvi věřící, kteří jsou údy
té hlavy“ (963).

Vnitřní život Mariin je co
nejtěsněji spojen s životem Je-
žíšovým. O Vánocích ona daru-
je Ježíši lidství. Na kříži v oka-
mžiku nejvyššího naplnění vy-
kupitelského poslání dá Ježíš
darem tutéž Matku každé lid-
ské bytosti jako drahocenné dě-
dictví vykopení.

Slova ukřižovaného Pána
k věrnému učedníku Janovi
představují jeho závěť. Odevzdá-
vá Janovi svou Matku a současně
svěřuje apoštola a všechny
věřící Mariině lásce.

V těchto posledních dnech
vánočního období setrvejme
u jeslíček v rozjímání o mlčen-
livé přítomnosti Panny po bo-
ku Dítěte Ježíše. Stejnou lásku,
stejnou péči, jakou měla pro své-
ho božského Syna, si uchovává
i pro nás. Dovolme jí tedy, aby
vedla naše kroky v novém ro-
ce, který nám Prozřetelnost dá-
vá prožít.

A toto přání adresuji všem
vám při této první generální au-
dienci v roce 2004. S podporou
a posilou její mateřské ochra-
ny můžeme rozjímat s obno-
veným zrakem o Kristově tváři
a kráčet s větší svěžestí po ces-
tách dobra.

*Bolletino Vaticano 7. 1. 2004
překlad -š-*

Síla Ducha

Zamyšlení nad liturgickými texty
dnešní neděle

Duch Páně je nade mnou, proto mě pomazal.

Dnešní neděle ti staví Církev před oči skrytého Vůdce a Přítele, který tě nejen naplňuje životem a svými dary, ale který tě také bezpečně vede. Pros jej, aby se ti dal poznat, aby ti otevřel oči i srdce a naučil tě znát své cesty i svou sílu.

Jsmo nyní na počátku Ježíšova veřejného působení. Připomeň si to, co předcházelo. Jestliže jsi Pána pozorně sledoval a doprovázel, neušlo ti, že od Janova křtu v Jordánu nezůstává nikdy sám. Vrátil se odtamtud *plný Ducha Svatého* a tento *Duch ho vodil pouští*. Stojíš před obdivuhodnou skutečností, že ani svrchovaný Boží Syn, skrze něhož všechno je stvořeno, si nedělá, co chce, ale podrobuje se obdivuhodnému vedení Ducha Svatého. Po vši této své usebrané přípravě u Jordánu a na poušti vrací se do své Galileje opět v *síle Ducha*. I všechny ty velké skutky, které budou nyní následovat, i slova, která budou jeho činy potvrzovat, to vše bude konat díky **síle a vedení Ducha Svatého**.

Vrací se *do Nazareta, kde vyrostl*, ale nevrací se jako dělník, který zde tolik let pracoval, nýbrž vrací se jako Boží vyslanec *plný Ducha Svatého*. Vstupuje do synagogy, *jak má ve zvyku*. Světít sobotní den se mu stalo nikoliv samozřejmým obyčejem, nýbrž samozřejmou nezbytností, protože je to místo, kde se setkává se svým Otcem Hospodinem a slovem jeho Ducha. Byl zde již nesčíslněkrát, ale poprvé veden Duchem *povstal, aby předčítal*. To, co předčítá, není náhodný text, ale slavnostní zahájení jeho velké mise. Záleží mu na tom, aby si jeho krajané a sousedé uvědomili, že k nim nepromlouvá jako syn tesařův, ale Pomazaný Páně.

Vyslechni si pozorně Ježíšovo programové prohlášení. To, co bylo zjevné krátce po křtu v Jordáně, když se nad ním ukázal Duch v podobě holubice, to už stále, byť neviditelně trvá: *Duch Páně je nad ním*. Všechno, co bude následovat, bude dílo tohoto Božího Ducha. Poznávej v tomto skrytém a tak málo známém Posvětiteli největšího dobrodince lidstva. V jeho síle se bude hlásat chudým radostná zvěst o příchodu Boží lásky na svět, díky jemu se dostane svobody těm, kteří strádají v nejrůznějších formách zajetí zlého Nepřítele, který je nemilosrdně deptá, znovu se otevrou oči těch, kteří pro svou duchovní slepotu nebyli schopni vidět nic z toho, co je skutečně dobré a krásné, a kráčeji vstříc k propasti a zkáze. Po dlouhém období duchovního hladu a strádání nastane rok hojnosti, Boží štědrosti a požehnání, *milostivé léto Páně*, které potrvá až do skonání věků. Dnes se začíná napl-

ňovat to, co tentýž Duch Boží již před staletími oznamoval ústy proroka.

Raduj se, že ses dočkal tohoto milostivého léta, které kdysi prapředkové tak toužebně vyhlíželi, milostivého léta, které trvá ve své štědrosti a hojnosti již dva tisíce let, a že můžeš být účastníkem všech předpovězených a uskutečněných dobrodiní, která překračují všechna očekávání. *Vždyť tentýž Duch* všechny ty, kterým připravil propuštění a vrátil jim svobodu a zrak, neponechal samy sobě, ale *všechny nás dovedl ke křtu*, a tak se z nás všech *stalo jedno tělo*. Není to jakékoliv tělo, ale *tělo Kristovo*, ve kterém se dále děje všechno to, co Ježíš vyhlásil v nazaretské synagoze na počátku svého působení. *V hojnosti jsme přijali stejného Ducha*, a to nejen pro sebe, ale proto, abychom jeden pro druhého byli nástrojem *Ducha, který všechno ve všech působí*.⁽¹⁾ Skrze každého z nás se chce projevat Duch, protože to je jediný způsob, *aby každý z nás mohl být užitečný*.

Je tedy nejen v tvém zájmu, ale v zájmu prosperity celého Kristova těla, jehož jsi údem, aby ses tak jako on plně otevřel jeho Duchu a dal se vést v jeho síle. Není to věc tvých vlastních nápadů, tvé vynalézavosti a podnikavosti, jak se uplatnit a prosadit v tomto duchovním společenství, ale **síla a vedení Ducha**, který všechno ve všech působí a *vhodně přiděluje každému zvlášť, jak chce*.⁽²⁾ Tam, kde působí Duch, tam se projevují také plody Ducha: *radost, pokoj, trpělivost, vlídnost a dobrota*.⁽³⁾ Jakákoliv sebehorlivější aktivita, která nevede k radosti, pokoji a vlídnosti, trpělivosti a dobrotě, není od Ducha. Uvědomuj si stále, kým jsi *pomazán* a kdo tě *naplňuje*. *Tato radost z Pána je tvoje síla*. Práce na vlastním sebezdokonalení, kterou konáš pod vedením Ducha, není určena k tvému uspokojení, ale k užítku celého těla, aby k prospěchu všech vynikly a přispěly dary a úlohy, jimiž tě Duch Boží štědrě a moudře obdařil. Pros Ducha Svatého, aby tvůj duchovní život vyvedl z úzkoprsé sebestřednosti a vlastního JÁ k velkodušnému a štědrému vzájemnému MY.

Ani po dvou tisíciletích nebylo bídy na tomto světě. Ale nejchudší z nechudších jsou lidé, kteří byli oloupeni o Boha. Zaslíbení pýchou a žádosťovostí potřebují opět prohlédnout. Zdeptaním otročením majetku a hříšné závislosti touží po pravé svobodě. Kdo jim pomůže? Je nezbytné, aby *údy se staraly jeden o druhý*. Vždyť bolest a strádání jednoho údu musí cítit *všechny ostatní údy*.

Duchem Posvětiteli, přetvoř mě podle svého obrazu, *ať se ti líbí slova mých úst i smýšlení mého srdce, Pane můj, má skálo, Vykupiteli můj!*⁽⁴⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ 1 Kor 12,6; ⁽²⁾ tamt. 11; ⁽³⁾ Gal 5,22;

⁽⁴⁾ resp. žalm 19

Liturgická čtení

1. čtení - Neh 8,2-4a.5-6.8-10

Kněz Ezdráš přinesl Zákon před shromážděné muže i ženy a všechny, kdo byli schopni rozumět. Bylo to prvního dne sedmého měsíce. Četl z něho na prostranství před Vodní bránou od svítání do poledne před muži a ženami a přede všemi, kdo byli schopni rozumět. Všichni poslouchali knihu Zákona s napětím.

Ezdráš, znalec Písma, stál na dřevěném výstupku, který pro tento účel zhotovili. Otevřel knihu před očima všeho lidu – stál totiž výše než všichni lidé – a když ji otevřel, všechen lid povstal. Ezdráš velebil Hospodina, velikého Boha, a všechen lid odpověděl se zdviženými rukama: „Amen, amen!“ Vrhli se na kolena a klaněli se Hospodinu až k zemi.

Četlo se v knize Božího zákona, překládali a vykládali ho, a tak pochopili, co se četlo. Místodržitel Nehemiáš a znalec Písma a kněz Ezdráš i levitě, kteří poučovali lid, řekli všemu lidu: „Dnešní den je zasvěcen Hospodinu, vašemu Bohu, nebuďte smutní a neplačte!“ Všechen lid totiž plakal, když slyšeli slova Zákona. (Ezdráš) jim řekl: „Jděte, jezte tučná jídla a pijte sladké nápoje a posílejte výslužky těm, kteří si nemohli nic připravit, neboť tento den je zasvěcen našemu Pánu. Nebuďte zarmoucení, neboť radost z Hospodina je vaše síla!“

2. čtení - 1 Kor 12,12-30

Bratři! Tělo je pouze jedno, i když má mnoho údů, ale všechny údy těla, přesto že je jich mnoho, tvoří dohromady jediné tělo. Tak je tomu také u Krista. Neboť my všichni jsme byli pokřtěni jedním Duchem v jedno tělo – ať už jsme židé nebo pohané, otroci nebo svobodní – všichni jsme byli napojeni jedním Duchem.

Ani tělo se přece neskládá z jednoho údu, ale z mnoha. Kdyby řekla noha: „Nejsem ruka, a proto nepatřím k tělu,“ proto ještě k tělu patří! A kdyby řeklo ucho: „Nejsem oko,

Pokračování na str. 15

Tři závoje Dony Alexandry

Její otec byl Antonio Starabba, markýz Di Rudinì z Palerma, ale pocházel ze Španělska. Na konci osmdesátých let se stal předsedou italské vlády. Její matka byla komtesa Maria de Baral, Francouzka řeckého původu, velice milá, ale nešťastná ve svém životě.

Těmto rodičům se narodila v Neapoli 5. října 1876 Alexandra Di Rudinì. Maminka vložila do srdce své dcery první semena víry, ale po její smrti vyrůstala Sandra ve světském prostředí, kde poznala nejslavnější osobnosti své doby.

Vystudovala v nejlepších italských kolejiích, na Trinità dei Monti v Římě a Poggio Imperiale v Florencii. V prostředí koleje vymýšlela všelijaké kousky a stovky z nich uskutečnila, jako onen, kdy kolegyně po vstupu do kaple k večerní modlitbě měly všechny prsty a čelo od inkoustu. Jediná, která se neposkvřila, byla Sandra, protože ona nalila do kroupky inkoust a všechny kromě ní se s ním poznamenaly na čele.

Když míra těchto darebáctví dostoupila vrcholu, propustili ji z koleje. Kdosi jí doručil román *Život Ježíšův* od zarytého nevěře Ernesta Renana. „Ten den byl nejsmutnějším dnem mého života, protože jsem ztratila jediný smysl svého života: Ježíše,“ prohlásila Alexandra později.

Bohyně na koni

V 15 letech z ní byla již dokonale slečna: měřila 180 cm, její obličej vynikal antickou krásou, měla modré, živé oči, byla nadmíru inteligentní, energická. Vypadala jako bohyně, která se vynořila z mořských vln. Opanovala salony svým kouzlem, nikdy nebyla otrokyní módy, elegantní šlechtična. Její velkou vášní byli koně, měla své vlastní stáje, kde bylo 14 plnokrevníků, na kterých jezdila jako amazonka.

Její otec ji zbožňoval a snil o ní jako o manželce nějaké

ho knížete z královského nebo císařského evropského dvora. Jednu dobu pomýšlel na sňatek s velkoknížetem Sergejem z rodiny ruského cara, ale Sandra nechtěla, protože by se musela vzdát katolické víry a přestoupit k pravoslavi.

V 18 letech se vdala za muže, k němuž pocítila opravdovou lásku: byl to markýz Marcello Parlotti z Verony, hudebník, skeptik a stoik. Odevzdala se mu v celé své manželské věrnosti a záhy se stala matkou dvou dětí – Antonia a Andrea. Byla nadšena krásnou vilou na břehu Lago di Garda a mohla se pokládat za šťastnou ženu, které nic neschází.

Dni bolesti

Na jaře 1900 zachvátila Marcela rychlá tuberkulóza. Sandra ho ošetřovala s heroickou obětavostí. I když prožívala velkou krizi víry a byla na hony vzdálena od veškeré křesťanské praxe, povolala ke svému manželovi z Verony kněze svatě pověs-

ti Dona Francesca Serenelliho. Marcello zemřel a zanechal po sobě vdovu se dvěma nezletilými dětmi.

Její otec markýz Di Rudinì se jí snažil rozptýlit cestováním a slavnostmi. V dubnu 1903 ji vzal do Říma, kde byl na návštěvě německý císař Vilém, v květnu jela na návštěvu do Ruska. V Paříži navštěvovala literární kroužky a účastnila se obědů s Emilem Zolou a Anatolem Francem, kteří ji zanechali chladnou. Jen jedna z těchto cest měla hluboký význam: v roce 1901 byla v Maroku, kde vyhledala starého věštce, který se na ni dlouze podíval a řekl jí: „Ty budeš mít všechno: slávu, bohatství, lásku... Potom budeš mít ještě všechno: utrpení, chudobu, chlad..., na tvém čele jsou dva závoje..., budeš mít ještě jeden, nejkrásnější.“

Sandra tiše odešla a na nic víc se neptala. V srdci byla jakoby ponořena do propukající schopnosti milovat v tisíci různých formách. Nosila plnou

Dona Alexandra

tobolku a všechno rozdávala v almužnách. Zakoušela jakousi chuť potlačovat jiné ženy, které v salonech ve srovnání s ní byly nuceny držet se v pozadí.

V listopadu 1903 se ve Florencii zúčastnila svatby svého bratra. Byl tam právě básník Gabriele D'Annunzio, který ačkoliv žil s Eleonorou Duseovou, byl Sandrou okouzlen. Duseová se stáhla a Sandra se stala D'Annunziovou „družkou“. Nic nedbala na pohoršení ani na hněv markýze Di Rudinì, svého otce.

Za volantem vstříc pravdě

Ale ani to nebyla radost jejího srdce. V roce 1906 se musela odebrat do florentské kliniky a podstoupit třikrát operaci a ocitla se na pokraji smrti. Její otec nedal o sobě vědět. Básník jí věnoval jednu stránku ve *Faville del maglio* (Jiskry z kladiva) a báseň *Solus ad solam* (Samotný samotné). Byla to všechno jen slova a slova, protože sotva začala rekonvalescenci, D'Annunzio ztratil oči pro druhou ženu: Amaranthu. Dobrodružství s italským spisovatelem skončilo.

Pramen její radosti byl tedy jinde. Hledat ho bylo pro Sandru jako odejít do lesa, kde není žádná stezka. Nicméně vydala se na cestu. Jednou řekla Renátě, dceři D'Annunzia, která byla věřící: „Ty jsi šťastná a modlí se,

Kolej Trinità dei Monti v Římě

abys byla ušetřena úzkostí a pochybností.“

Sandra byla vysoce kultivovaná a znala mnoho jazyků. Mohla číst cokoli, od evangelií a listů sv. Pavla v řečtině až po současné německé filozofy. Protože se ponořila do popření Boha, nedokázala najít odpověď na žádnou z velkých otázek života, utrpení a smrti. Mnoho jí pomohl Don Serenelli, ale ještě více jí pomohl opat Gorel, kterého Sandra zavolala z Francie v roce 1909 jako kaplana do vily Parlotti ve Veroně.

Don Gorel ji poslal do Lurd. Odjela z Verony svým luxusním automobilem a sama ho řídila. V mysli jí sužovaly pochybnosti, a přece si v hloubi duše byla vědoma, že pouze v katolicismu je věčná a absolutní pravda. Začala opět chodit ke svátostem, ale chtěla víru jasnou, bezpečnou, dospělou.

V Lurdech ji zachvátila nesmírná bolest u nohou Panny Marie. Přímou před jejíma očima prožila zcela slepá francouzská žena po modlitbě k Panně Marii úplné uzdravení. Ježíš, Bůh a člověk činí v Lurdech zázraky prostřednictvím své Matky? Sandra zažila tedy zázrak v po-

Dona Alexandra jako karmelitka Marie od Ježíše

sváté jeskyni a hluboce to na ni zapůsobilo.

Šla a poklekla před sochou Panny Marie a prosila ji jako

dítě, které se ztratilo v poušti. Všechny její pochybnosti padly mocí Nejsvětější Panny, která uchvacuje srdce a přivádí duše ke Kristu. „Naturalismus, positivismus, racionalismus? To jsou všechno chiméry! Jen Ježíš Kristus je Pravda!“ prohlašuje později.

Objala Ježíše jednou provždy, Ježíše, který jí dal darem svou Matku. V karmelitánském kostelíku v Lurdech se vyzpovídala a přijala svaté přijímání s absolutně obnovenou jistotou, že se osobně dotkla Boha a našla konečně štěstí. „Největším zázrakem je nyní toto moje obrácení na posvátném místě. Jen božská milost může sdělit víru spolu s novým životem jako pravé znovuzrození.“

Třetí závoj

Po návratu z Lurd začala žít ve vile na Lago di Garda jako karmelitánka ve světě. Dlouhé hodiny trávila před svatostánkem, každý den se modlila celý velký růženec a breviář jako kněží. Rozjímala o spisech svaté

Terezie a sv. Jana od Kříže. Rozhodla se: „Budu karmelitánkou provždy, abych milovala jen Krista, abych konala pokání, abych prosila za Církev a za duše.“

V říjnu 1911 se 35letá markýza Alexandra Starabba Di Rudini stala na Karmelu v Paray-le Monial ve Francii sestrou Marií od Ježíše. To byl třetí závoj, který sestoupil na její čelo po závoji při prvním svatém přijímání a závoji při sňatku s mužem. Nyní je to závoj nevěsty Kristovy.

Ze zápisů v *Cahier vert* víme, že v letech 1912–1913 prožila tvrdé vnitřní zkoušky. V letech 1916 a 1917 jí zemřeli oba synové na tuberkulózu, stejně jako její otec. „Nemám už zde na zemi žádný svazek, žádnou lásku, žádnou něžnost: jediné bohatství, jediná láska je, že mám Kristův Kříž.“

Do seznamu mučedníků za rok 2003 zařadila agentura Fides 29 katolických věřících – kněží, řeholníků i laiků. Největší množství mučedníků zahynulo v Africe, pak následuje Kolumbie. Na svátek svatého Štěpána vyzval papež katolíky, aby se modlili za věřící, kteří trpí pro víru. K seznamu se ještě vrátíme.

Res Catholica - z Fides, 5. 1. 2004

V ustavičné modlitbě pod vedením své matky představené a svatých kněží stala se zralou karmelitánkou, obdařenou jedinečnými dary. Představená ji ustanovila novicmistryní, pak představenou v Paray. Byla to představená dobrá, mateřská, náročná, ale obdařená bohatstvím pochopení pro duše, schopná přivádět k Ježíši a k úplnému sjednocení s ním.

Z dědictví po svých rodičích a z osobního majetku založila tři nové kláštery. První z nich byl Valennienne, který jí stál osm let námahy. Druhý byl Karmel na Montmartre, který si přál a posvětil sám kardinál Amette, pařížský arcibiskup. Následoval klášter Reposoir v Alta Savoia.

V srdci sestry Marie od Ježíše byla nyní jen velká láska k Ježíši, která ji stravovala jako oheň. Byla doslova a do písmene proniknuta touto láskou. Říkala, že řeholní život na Karmelu musí být láskou bez hranic a nikoliv pouze formálním zachováváním řehole. „Zasvětit se mu a milovat ho a v něm Církev a všechny duše a zakoušet, jak on nás miluje až k zbláznění.“

Na podzim v roce 1930, zcela vyčerpaná prací, se odebrala do svého kláštera Reposoir; její zdravotní stav byl zoufalý. Dostavila se ještě prudká bolest, aby ji zdokonalila na úplnou oběť podobnou té, kterou přinesl Ježíš na kříži. V noci z 1. na 2. ledna 1931 slyšela, jak ji Ježíš volá jménem. Zaplavena pokojem a radostí přijala svátosti a řekla tichounce, tiše: „Pane, do tvých rukou poroučím svého ducha.“

Mistrovské dílo Boží lásky, které Bůh přijal a proměnil ke svému obrazu a podobnosti.

Z Maria Auxiliatrice 11/2003 přeložil-lš

Způsoby chování, víra a tolerance

Ačkoliv náboženství na evropském Západě trpí již dvě staletí záchvaty slabosti, pokládají se mnozí lidé za věřící. Poměry zde přinášejí s sebou tu skutečnost, že se zde stále setkávají příslušníci různých náboženských společenství. Převážně se při těchto setkáních chovají pokojně. Doby, kdy sousedství dvou vyznání vedlo k pravidelným projevům nepřátelství a ke každodenním střetům, jsou ty tam. Žádnému vědci není odeprána katedra, protože je protestant nebo katolík.

Všem náboženstvím je vlastní, že se v nich vyvíjí jim vlastní způsob chování především při bohoslužbách ve společenství, ale také mimo ně. Francouzský moralista Joubert tvrdí, že nejvládnější školou způsobu chování je liturgie, a bylo by možno bez velké námahy doložit, jak se z liturgických forem latinské a řecké církve dají odvodit formy projevované úcty a respektu, které byly v Evropě tak dlouho určující. Nemám právě dostatek chladného odstupu, abych tu podrobně probral pokleknání a používání svěcené vody u zbožných katolíků nebo nepočtené žehnání a líbání ikon u pravoslavných, pokrývku hlavy u muslimů a jejich zouvání v mešitě nebo v hinduistickém chrámě a přiřadil jim profánní pojem manýrů.

Přiděluji jednotlivým způsobům významové stupně, a to především způsobu chování, který doprovází modlitbu. Ten, kdo k tomuto náboženství přísluší, vykonává toto chování, protože je (v nejlepším případě) proniknut vnitřně náboženskou pravdou. Kdo toto náboženství nesdílí, musí se proto nacházet v určitém zmatku. Velice si zjednodušujeme pojetí tolerance, když tuto ctnost chápeme jako výsledek osvícenského indiferentismu. Síla tolerance je zdrojem opravdové snášenlivosti teprve tehdy, když se pro-

jevuje vůči tomu, co je špatně poznáno nebo dokonce pokládáno za mylné. Právě z tohoto hlediska nesmí být tolerance v náboženských otázkách pokládána za právo, podle kterého si může nenáboženský člověk cokoliv troufat, nýbrž je to takové uvážlivé morální chování, které si zaslouží, aby bylo vždy kvitováno s vděčností. Hinduista nebo muslim, který zakazuje jinověrcům přístup do svých svatyní, má na to jistě právo a žádné kunsthistorické či vzdělávací zájmy turistů vyzbrojených kamerami nesmí toto právo přehlížet. Mezi křesťany jsou to již jen pravoslavní věřící – i když ne všichni – v Rusku a v Řecku, kteří odmítají jinověrcům právo účastnit se jejich bohoslužeb. Kdo bere náboženství vážně, nevidí na tom nic nepřístojného, a pokud to nerespektuje, nezasluhuje si sám jiné zacházení.

A také ten, kdo není schopen brát náboženství vážně, měl by především počítat s tím, že příslušník náboženského společenství je vážně bere. Jeho předpisy o jídle, jeho posty, jeho bohoslužby a modlitební obyčej musí proto zůstat bez jakéhokoliv komentáře. Náboženská úcta je velmi citlivý a snadno narušitelný cit. Ten, kdo stojí mimo, nemá právo požadovat smířlivost a lhostejnost vůči narušování náboženské úcty. Byla by to dvojnásobná urážka, kdyby ten, kdo uráží nábožensk

přesvědčení někoho jiného, ještě triumfálně poukazoval na to, že postižený musí jeho chování snášet v duchu lásky.

Rostoucí nejistota oficiálních představitelů náboženství na Západě vedla ke vzniku obyčeje, že lidé, kteří k dotyčnému vyznání nepřísluší a ani si nepřejí být jeho příslušníky, toto náboženství drze a bez ptaní zeširoka kritizují a předkládají dokonce návrhy na jeho vylepšení. Není to nadmíru komické, že se nad morálními principy papeže rozhovírají lidé, kteří nejsou křesťané a ani v nejmenším nejsou papeži zavázáni? Stále znovu prožíváme vlny požadavků, že náboženské knihy všech možných náboženských společenství je třeba přizpůsobit právě panujícímu společenskému konsensu nebo poměrům, a tlačí se až do rozhovorů u stolu, kde už vůbec nemají co hledat.

Když někdo vstupuje do svatyně náboženského společenství, ke kterému nepatří, musí si být vědom, že toto místo je lidem, kteří zde navštěvují bohoslužby, posvátné. Kdo není katolík, nemusí se poženat svěcenou vodou ani pokleknout, ale musí vědět, že oltář označený červenou svítilnou označuje místo, kde se přechovávají proměněné dary, které pro katolíka představuje zónu nejvyšší úcty, že zde je možno mluvit jen co nejméně a velmi ztišeným hlasem, že se nesluší zůstat stát zády k oltáři

Princ Asfa-Wossen Asserate,
etiopský spisovatel

nebo svatostánku a konat zde obšírné umělecko-historické výklady. Podle křesťanského obyčeje odkládají muži v kostele pokrývku hlavy, a to i když hrozí nachlazení. Klobouk musí dolů. Ženy naopak by měly mít vlasy přikryty. I když černý krajkový závoj, který byl dříve běžný především na jihu, už je vidět zřídka, nezachovávají tam elegantní dámy, i když je jim Církev lhostejná, žádné příkázání s větší fantazií. Málokdo už ví, že svatební závoj je zachováním pokynu svatého Pavla, aby ženy nosily závoj „s ohledem na přítomnost andělů“.

Vstupovat do chrámu ve slušném oděvu by mělo být samozřejmé. Co je slušné, podléhá vkusu doby. Na mnoha místech panuje jednota alespoň v tom, že v koupacím oděvu nemá nikdo v kostele co hledat. Církev by měla být v tomto ohledu důsledná a vykazovat ven minioděvy, a to ve vlastním zájmu. Pro mnohé lidi je právě takový zákaz prvním setkáním s posvátnem, a tedy prvním nedocenitelným vzdělávacím zážitek, který je žádoucí právě pro dnešní osvícený proletariát. Je nesporné, že udivení výletníci z Manchesteru nebo z Cvikova, kterým nedovolili vstoupit do kostela v Andalusii se zmrzlinou, dověděli se o dotyčném kostele vlastně více, než ze svého mnohojazyčného průvodce.

SÚDÁN: KŘESŤANÉ OPĚT OHROŽENI

Armáda vlády v Chartúmu zaútočila 1. a 2. ledna na vesnice v oblasti Darfúr (západní Súdán) a pobila 200 lidí. Vojáci a místní milice zaútočili na civilisty ve vesnicích Kujah a Sorra v provincii Zalingay. Vesnice pak vypálili. Oběťmi byly především ženy, děti a starci.

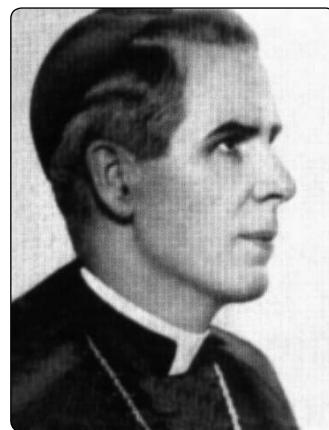
Zdroje OSN uvádějí, že za poslední měsíce opustilo své domovy v oblasti Darfúru asi 700.000 civilistů. Vláda nechrání místní obyvatelstvo před arabskými útočníky. Řada pozorovatelů uvádí, že nomádké islámské milice se spojily s armádou proti civilnímu obyvatelství v Darfúru a humanitární krize tak dosáhla dramatických rozměrů.

Res Catholica - MISNA, 6. 1. 2004

Sedm hřebů do rakve duše (2)

Lakomství

Lakomství je zvrácenost práva na rozvoj vlastní osobnosti, kterého se každému člověku přirozeně dostává a které uplatňuje tím, že vlastní určité věci potřebné pro své tělo a svou duši. Tato zvrácenost spočívá buďto v tom, že se jmění nepokládá za prostředek, ale za cíl, nebo spočívá ve způsobu, jakým se lakomec pachtí za bohatstvím, aniž by respektoval práva druhých. Projevuje se také tak, že se někdo snaží bezmezně rozmnožovat

F. J. Sheen

svůj kapitál, aniž by z přebytku pomáhal druhým, kteří jsou v nouzi. Lakota vede k špatným praktikám, které slouží k nabytí majetku, jako je podvod, krivopřísežnictví, nečestnost, nevěrnost a tvrdost vůči druhým.

Lakota nikdy sama sebe nepojmenuje správným jménem. Skrývá se za lichotivými jmény, jako jsou šetrnost, bezpečnost, podnikavost, velkoprůmysl. Jelikož každý hřích má podobný převlek, je třeba ho hledat za moderními jmény; vlastní já, sebe sama, je možno najít, jakmile povrchní já odhalí hřích v jeho moderním převleku.

Jsou dva druhy bohatství: umělé a skutečné. Pravé bohatství je velice omezené. Je jen určité množství brambor, které člověk může beze škody zkonsumovat. Také oděvy může člověk nosit jen v omezené míře. Ale

umělé bohatství v podobě akcií, dluhopisů a kreditů je nekonečné. Proto láska k abstraktnímu bohatství může být tak stravující, že zcela naruší vývoj opravdového Já.

Lakota je znamení, že člověk nedůvěřuje Bohu, nýbrž pokládá za nutné, aby si sám hrál na prozřetelnost. *Hle, člověk, který si ne zvolil Boha za svou oporu. Spoléhá se na své vlastní bohatství a ztuhl svými zločiny (Ž 52,9).* Pokud se člověk nesnaží polepšit, vede lakomství k různým špatným charakterovým vlastnostem. Činí člověka nevnímavým k potřebám a utrpení druhých, vyvolává v jeho duši starosti a nepokoj, takže je zaměřen ustavičně na to, požadovat stále více. Vede k násilnosti vůči druhým, když se jedná o to, chránit bohatství; ke lži, aby se vlastník mohl ještě více obohatit; ke křivé přísaze, aby si zabezpečil svůj poklad; ke zradě, jak tomu bylo v případě Jidáše.

Nadměrná láska k luxusu a komfortu je dalším znamením duševní zaslepenosti. Čím méně má někdo opravdového charakteru, tím více se snaží prosadit navenek: kožešinami, diamanty, skvosty, vilami, auty a jachtami – vším tím se snaží obohatit své zchudlé já. Zaměňuje *Mít* a *Být*. Egoista si klamně představuje, že je sám tím cennějším, čím více cenného vlastní. Je to jediný hřích, kterým u druhých pohrdáme, a sami jsme na něj nejvíce pyšní, když se ho dopouštíme. Je to psychologicky ověřená zkušenost, že lakomého člověka lze obtížně oduševnit a nadchnout. Trpí iluzí, že mu nic neschází, a uznává jen tělesné potřeby. Proto Ježíš řekl svým učedníkům: *Jak těžko vejdu do království Božího ti, kteří mají bohatství (Mk 10,23).*

Kdo se účastní posvátných obřadů, které pro něho nic neznamenají, měl by se držet někde vzadu. U katolíků a pravoslavných existují okamžiky, kdy se hluboce sklánějí nebo poklekají. Kdo z dobrých důvodů není ochoten připojit se k tomuto chování, nezůstane v takovém případě sedět, ale postaví se někam stranou, aby jeho záda netrčela ze zástupu klečících. Zůstat v takovém případě sedět znamená projevat demonstrativní neúctu. Musím v této souvislosti pomyslet na Goetheho, pro kterého „úcta“ byl sice klíčový pojem, ale který v Římě při setkání s katolicismem, pro něho podezřelým, věděl o něm tak málo, když popisuje, jak si udělal svůj polední spánek na papežském trůně v Sixtinské kapli. Jsem přesvědčen, že žádný skutečný myslitel nemůže v takovém hrubém porušení tabu nacházet potěšení. Nestydatost a neschopnost přijmout určité meze je nejpříznačnější charakteristikou vulgárnosti.

K uznání takových hranic patří veškerá žehnání, posvátná jednání, svaté přijímání. Nic z toho, co je pro věřícího obsahem svátostného charakteru, nemůže nikdo, kdo stojí mimo, požadovat. Je třeba si uvědomit, že na posvátnou sféru nemá nikdo, kdo stojí mimo, ani nejmenší nárok. Samozřejmost, bezstarostnost a nenucenost, které jsou jinak krásnými dary, nemají zde nejmenšího místa. Posvátné místo, ať už je to chrám, mešita nebo templ, je *locus terribilis* – místo odstrašující úcty. Kdo to nechce pochopit, neměl by na taková místa nikdy vstupovat. Nemusíme chtít být prostě všude. Vlastní snaha všechno vidět a poznat nemusí být měřítkem pro zbytek světa.

V těchto otázkách panuje na evropském Západě již delší dobu zmatek. Obrazoborectví a sekularizace zanechaly za sebou znesvěcení posvátných

prostor, které je z umělecko-historického hlediska politováníhodné, ale z politického hlediska se pokládá za potěšující a pokrokové. Nahá bohyně Rozumu na oltáři v Notre Dame brzy vyklidila trůn, ale zanechala za sebou zastrašené kněze a věřící. Od té doby je to víra, která se musí ospravedlňovat. Od poloviny dvacátého století jsou věřící ve svém citu pro posvátno navíc atakováni vlastními teology. Jak to má věřící vydržet, když přítomní v kostele začínou po hlučném hudebním vystoupení nebo dokonce po kázání pod vedením vlastního kněze tleskat? V Bayreuthu je zakázáno po prvním jednání Parsifala tleskat a moderní preláti se utápějí v bláznivém sebeuspokojení v potlesku věřících při vstupu do katedrály. Zde se věci tak vyšinuly z kolejí a řádu, že si člověk musí vzpomenout na verše Roberta Gernhardta: „Pavel napsal Apačům: Nesmíte po kázání tleskat.“ Potlesk patří do divadla nebo na stranický sjezd, v kostele je projevem neúcty k Bohu.

Obecně řečeno, nejpřiměřenější je zdržet se všech demonstrativních projevů neúcty, ať už si člověk o těchto otázkách myslí, co chce. Kdo není schopen uznat pravdu náboženství, mohl by k němu mít úctu alespoň pro jeho stáří. Co je věkovité, je vždy úctyhodné. To, co se v hlubokých přelomech kultury během tisíciletí udrželo při životě, zasluží si obdiv i těch, kteří stojí mimo náboženství, tak jako obrovský věkovitý strom. Nám Afričanům je způsob, jak se v západních městech nakládá s náboženstvím, zcela cizí. Nemáme všichni stejnou víru, ale je nám cizí neuznávat „posvátné místo“. Pro způsoby chování platí u nás jedno pravidlo: raději se chovat až příliš uctivě, než jen trochu neuctivě.

Z Komma 20/2003
přeložil -lš-

Z Ewig 7-8/2000
přeložil -lš-

Proč Bůh uzdravuje?

Výňatky z knihy o zázračných uzdraveních, kterou jáhen Dr. Philip Madry vydal v nakladatelství Parvis.

Bůh, který působí nejrůznější uzdravení, je do určité míry „konkurencí“ pro vědeckou a dokonce materialistickou pýchu, nebo ještě lépe pro prometheovské pokušení lidského rozumu, který má zřetelné sklony k nezávislosti. Dokud Bůh nedává o sobě vědět, trpí ho. Jakmile dá nějaké znamení, je rázem všechno jinak...

Znamení zjevují něco z božského bytí, bytí, které ruší nejednoho z těch, kteří to prosí a jednoduše odmítají, nebo, což je ještě horší, z těch, kteří si podle síly své představivosti a své ideologie nebo vlastního vnitřního utrpení vytvořili svého „vlastního boha“.

Bůh, který mnozí znamenají uzdravení, dává tím poznat něco ze svého bytí, co můžeme označit slovem „Láska“. V této souvislosti rád uvádím nádhernou větu blahoslavené Alžběty od Nejsvětější Trojice: „Je jedna Bytost, která se nazývá »Láska« a která chce žít ve společenství s námi.“ Ale mnoho lidí si příliš nepřeje, aby je Bůh miloval, a když, tak „z dálky“, za předpokladu, že je nebude příliš vyrušovat...

Bůh, který uzdravuje těla a duše, narušuje nám známý řád věcí a nejistou rovnováhu našich úvah nebo našich rozumových poznatků.

Jaké jsou podmínky pro uzdravení?

Mnozí lidé si kladou rozhodující otázku: „Musí si člověk uzdravení zasloužit?“ nebo jinak řečeno: „Dává Bůh některým přednost při dosažení uzdravení, zatímco druzí, kteří prosí se stejnou vírou (nakolik to můžeme posoudit), nenajdou ve svém utrpení žádnou úlevu?“ Ve skutečnosti je to chybně položená otázka, se kterou se mnozí vnitřně trápí. Je však důležitá v tom

smyslu, že mnozí dávají svou víru v Boží lásku v sázku..., aniž by od svého rozumu dostali uspokojivou odpověď.

René (má 23 let) byl na naléhání své ženy účastníkem modlitebního shromáždění. Bylo zde přítomno asi šest set lidí, kteří byli postiženi různými zdravotními potížemi. I přes velké bolesti v pravé noze, které ho sužovaly a které mu nedovolovaly vůbec ohnout koleno, nejdříve se odmítal shromáždění účastnit. Každý pohyb u něho vyvolával bolestný vzdech a lékaři už nevěděli, jak mu ulehčit a co mu předepsat. René byl věřící, ale dokázal si jen stěží představit Boha, který nechává člověka tak trpět. Jeho žena Yvonne dosáhla s vynaložením velké diplomacie toho, že byl srozuměn odjet do kostela, kde bylo shromáždění nemocných.

Ten večer vykonal Pán mnoho krásného v lidských srdcích i tělech a na konci modliteb, když všichni plni radosti vycházeli, konstatovala Yvonne, že její manžel René mohl jít sám bez nejmenších bolestí. Očekával jsem, že René se z toho bude radovat, ale k mému velkému překvapení choval se vůči mně podrážděně a vyslovil se o Bohu s udivujícím pobouřením.

„Jsem úplně bez sebe z toho, co se se mnou stalo. Souhlasím, že se mi nyní vede dobře a že jsem byl dlouhou dobu připoután na lůžko nebo pohovku. Ale vy, vy to pokládáte za normální, že Bůh nechává lidi, aby se tak trápili bolestmi. A i když jsem byl dnes večer uzdraven, je to přijatelné vzhledem k ostatním, kteří zde byli také a odešli domů se stejnými těžkostmi?“

Lidské srdce propadá rychle pokušení obvinít Boha z nespravedlnosti, místo aby přijalo to, co Bůh ve své moudrosti činí...

Nevím, co se později s Reném stalo. Dokázal milost uzdravení pokorně přijmout, nebo upadl ještě do větší zatrpklosti a do nebezpečí, že tuto milost promarní?

Tajemství pravého uzdravení

Skutečně vidíme o něco dále, jestliže odhalíme, že slovo uzdravení neznamená pro Boha totéž, co pro lidi, a že je zde tajemství Kristova Kříže, aby nám otevřelo jeho smysl.

Pro nás uzdravení znamená osvobození od nějakého symptomu nebo souboru symptomů, které se projevují nemocí, ať už tělesnou nebo duševní, funkční nebo duševně podmíněnou. Pojem nemoc může být rozšířen na jiné druhy utrpení, které nejsou spojeny přímo se zdravím, ale které je ovlivňují: postižení, sociální nouze, těžkosti v manželství nebo v rodině, závislosti, poruchy identity atd.

Pro Pána života neznamená uzdravení člověka v první řadě osvobození od nějakého symptomu, i když často dochází k tomu, že nejdříve působí právě tímto směrem. Jeho božský „poslední záměr“ však sleduje uzdravení celého člověka, tzn. přivést ho ke spojení s nehlubšími kořeny opravdového zla, aby ho od něho osvobodil, ale toto osvobození předpokládá ze strany člověka dobrovolnost. Tímto způsobem se pro nás jeví otázka, kterou Ježíš klade mnoha nemocným, překvapivě v novém světle. Na příklad slepce u Jericha se ptá: „Co chceš, abych ti učinil?“ (Lk 18,41)

Ježíš chce ukázat, že Boží láska k žebračkovi se opírá o jeho lidskou svobodu a že svou milost nevnučuje, ani když někomu prokazuje dobro, třeba právě osvobozením od symptomů nemoci. Tím způsobem dává člověku na srozuměnou, že dospěl do stadia, kdy se může stát něčím jako spolupracovníkem na Božím díle.

V čem však spočívá ona hloubka zla, která člověka hlo-

dá a ohrožuje jeho pravý život a jeho identitu? Toto zlo spočívá v odtržení nebo v osamocení, v uzavření do sebe, čímž se má vytvořit konečná a tragická propast mezi člověkem, každým člověkem, a mezi životem nezbytnou láskou. Ta první pro život potřebná láska je láska Boží a v jejím dalším uskutečnění každá pravá, tedy jí podobná láska ze strany bližního nebo bližních. Zlo ne-se odedávna jméno hřích. Ale hřích není jeho jediná podstatná část. Jeho předmět je obtížné vystihnout, zahrnuje všechno, co může přispět k tomu, aby člověk pochyboval o své ceně, o důstojnosti svého života nebo svého povolání...

Chceme zde výslovně konstatovat, že Bůh není zkoušející, který má za úkol vystavit tomu nebo onomu vysvědčení o způsobilosti k uzdravení. Není tomu tak, že modlitbu jednoho slyší a vyslyší a jinému nedopřává sluchu, ty uzdraví a na jiné jako by chtěl záměrně zapomenout. Připustit si takovou myšlenku je nebezpečné pro víru a zrádné pro důvěru.

Je třeba věřit, aby člověk byl uzdraven?

„Všechno je možné tomu, kdo věří,“ zdůrazňuje Ježíš (Mk 9,23). Fundamentalistický výklad této věty ve smyslu uzdravení vede k mnoha omylům, v určitém druhu modlitby pro nemocného dokonce k zneužití. Mnozí by chtěli zjišťovat bezprostřední souvislost mezi vírou nemocného a jeho uzdravením, jako by první způsobilo to druhé. Nic není falešnějšího a nic nezpůsobuje více pocitů viny u trpících, který se v důvěře obrací na Boha, a nedojde uzdravení.

Aby na druhé straně nedocházelo k přehánění a odsuzování modlitby za nemocné a uplatnění charismatu uzdravování, je zapotřebí lépe pochopit vztah mezi vírou a uzdravením, neboť tento vztah existuje, i když je obtížné ho zkoumat.

Jak je to tedy s vírou a uzdravením? Mnohá uzdravení, která Ježíš v evangeliu vykonal, vyvolala větší důvěru v jeho moc. Nicméně požadavek „nejdříve vidět, a pak uvěřit“ Ježíš odmítá, stejně jako odmítl „dát znamení z nebe“ (Mk 8,11-13). Odepřít víru, dokud nevidíme zázrak, znamená spíše zavírat víře bránu. V tom směru je příznačné blahoslavenství, které Ježíš adresoval Tomášovi (srov. Jan 20,29). A v Nazaretě nemohl konat zázraky a žasl nad tím, že jeho obyvatelé nemají víru (Mk 6,5-6).

Jakou hodnotu má tedy víra v Kristově uzdravující síle? Víra se nachází v rozhodující míře u toho, kdo uzdravení uskutečňuje, tj. u samotného Krista! Kristus jako člověk věří svému Otci a má také víru v člověka, v jeho schopnost, s pomocí Boží milosti opět povstat.

Tato víra Krista jako člověka je klíčem k pochopení vztahu mezi vírou a uzdravením. Hledáme-li stopy víry jinde než u Krista, můžeme se vystavit náhodnému postupu. Tak někteří lidé vyznávají důvěru v Kristovu moc, jako malomocný, který v ni věří (Lk 6,12-14). Ale ne všichni, kteří jsou v podobném postavení, mají také takovou víru.

Jiní ještě potřebují, aby jejich víra vzrostla, jako otec epileptického dítěte (Mk 9,15-17). Někdy je to ještě více neurčité, jako u deseti malomocných, kteří prostě uposlechli Ježíšovo slovo a cestou zjišťují, že byli uzdraveni.

Někdy se projevuje jako rozhodující víra u prostředníka, jako je tomu u setníka, který uvěřil v Ježíšovo slovo (Lk 7,6-9), nebo víra Jaira ve vzkříšení jeho dcery (Mk 22-23). Ale ani zde není něco pevně systematického.

Nakonec můžeme konstatovat, že při mnoha příležitostech dochází k díkůvzdání u svědků, ze kterého poznáváme jejich velkou radost, ale také jejich rostoucí víru, která je spojena s tím-

to svědectvím. To nám dovolu- je konstatovat, že víra nejen umožňuje, že dojde k uzdravení, ale umožňuje také, že uzdravení je přijímáno jako znamení Pánova milosrdenství.

Vrátíme-li se k nadpisu této kapitoly „Musí člověk uvěřit, aby mohl být uzdraven?“, pak odpověď zní spíše: „Nikoliv bezpodmínečně!“ Přínejmenším není bezpodmínečně nutné, aby věřil sám uzdravený, ale je možné, aby to za něho udělal někdo jiný. Tak je vždy víra určitým způsobem ve hře, když Pán někoho uzdraví, ať už tělesně nebo duševně.

Proč utrpení, když Bůh je všemohoucí?

Utrpení, zvláště to, které přetrvává, které působí velkou tělesnou nebo duševní bolest (i přes určitou účinnost medicíny a chirurgie), bolest, která se postupem doby nelitostně rozšiřuje a lidé ji nemohou zmírnit, takže nevidí žádné východisko, takové utrpení může být velkým nepřítelem víry v uzdravení způsobené Kristem. P. Tardif, kte-

EDITORIAL - pokračování ze str. 2

jedinou církev jako strážkyni pravdy a jedinou cestu spásy.

Nikoho nepřesvědčíme tím, že z této pravdy „slevíme“, ale právě tím, že za ni položíme i život, jak to učinily a stále činí statisíce mučedníků. Rozdíly mezi náboženstvími nejsou dílem Ducha Svatého, ale Zlého, který nemá zájem, aby lidé poznali jedinou pravou zjevenou víru a žili podle ní. On je také původcem neuvěřitelné nesnášenlivosti a přímo nepřekonatelného odporu ke všemu, co tuto víru připomíná a symbolizuje, čehož jsme v poslední době svědky.

Vyznavači jiných, jakkoliv velkých a světových náboženství pro-

to potřebují poznat nikoliv to, co mají s námi společného, nýbrž právě to, čím je katolická víra přesahuje, protože teprve to je vlastní jádro skutečného Bohem chtěného a zjeveného vztahu člověk → Bůh a Bůh → člověk. Zjevená pravda je takového charakteru, že před svým zjevením na lidskou mysl nikdy ani nevstoupila a bez zjevení by do ní nikdy ani v náznaku nevstoupila. To, že ji bez své zásluhy můžeme vyznávat, nás vede k pokorné vděčnosti, ale i hrdosti a závazku, hlásat ji neúnavně slovem i živým příkladem všemu stvoření.

-red-

ry zprostředkoval mnoho uzdravení a pevně věřil v Boha, který lidí uzdravuje a zachraňuje, jednou řekl: „Až jednou stanu před Bohem, zeptám se ho nejdříve, proč jedny uzdravuje a druhé ne.“ Měl již příležitost, aby tuto otázku položil, nemá však možnost, aby nám sdělil odpověď. Možná proto, že žádná odpověď neexistuje!

Modlitba o uzdravení, ani ta, která byla vyslyšena, nepředsta-

vuje odpověď na tajemství utrpení, neboť toto tajemství značně překračuje znamení uzdravení, kterého můžeme modlitbou dosáhnout.

Náš moderní svět rád zaměňuje pojmy a tím i význam nemoci, bolesti a utrpení a mýlí se v tomto směru.

Nemoc je něco, co narušuje zdraví a rovnováhu člověka a musí se proti ní jako proti útočnickovi bojovat, především za pomoci vědeckého a společenského pokroku. Bolest je v určitém smyslu znamení, že se děje něco, co ohrožuje zdraví. Tím, že nás trápí, volá po léčebném zásahu.

Utrpení je však něco jiného, nekonečně vyššího, něco, co je našim lidským údělem. To neznamená, že v něm máme hledat zalíbení, nýbrž že máme uznat, že je součástí našeho života a že nám pomáhá odhalit něco, co bychom jinak nepoznali. Bolest je cesta k pravdě o nás samých, ale i o Bohu. Pravá odpověď na její smysl je však skryta v Boží moudrosti a může nás natolik přesahovat, že zde na zemi ji nemůžeme obsáhnout. Můžeme si však být jisti, že nám tuto odpověď náš nejdobrotivější Bůh nezůstane dlužen. Víra spíše než podmínkou k osvobození od utrpení je podmínkou k jeho spásnému přijetí.

Maria heute 10/2003
překlad -lš-

NEOBVYKLÉ VÁNOČNÍ DÁRKY

Mezinárodní společnost pro lidská práva ve Frankfurtu nad Mohanem (IGFM) poslala 29 hlavám států k Vánocům 2003 neobvyklý vánoční dárek. Jedná se balíček, ve kterém byly jako ozdoby na vánoční stromek čtyři pouta na nohy s kouli, jaké se používaly ve středověku.

Příložený dopis vysvětluje: „Vážený pane prezidente, přeje Vám příjemné, harmonické a nerušené Vánoce a doufáme, že tyto symboly Vám přinesou pokoj a klid.“ Mluvčí IGFM Martin Lessenthin doufá, že toto vánoční napomenutí může v některých případech zlepšit situaci politických vězňů.

Mezi adresáty jsou Muammar Kaddáfí, Fidel Castro, čínský prezident Hu Jintao. Toho IGFM žádá, aby propustil někdejší berlínskou studentku Xion Wie a evangelického faráře Gona a pronásledovaná náboženská společenství. Prezident republiky Maledivy Maumoon Abdul Gayoom je vyzván, aby zajistil náboženskou svobodu nemuslimským vyznáním. Pákistánského prezidenta Perveze Musharrafá žádá IGFM, aby propustil vězně, kteří se údajně rouhali Mohamedovi, a aby zrušil zákon, který za takové rouhání hrozí trestem smrti.

Vězeňské koule putovaly také do Indie, Íránu, Izraele, Jemenu, Laosu, Nigérie, Severní Koreje, Pákistánu, Ruska, Saúdské Arábie, Súdánu, Sýrie, Uzbekistánu, Turkmenistánu, Zimbabwe, Spojených arabských emirátů a do Běloruska.

30giorni 10/2003

Pronásledování křesťanů v roce 2003

Pronásledování křesťanů představuje nejvíce na světě rozšířené porušování lidských práv. Týká se milionů lidí, kteří vyznávají Krista. Být si toho vědom může pomáhat i křesťanům, kteří v jiných zemích netrpí takovým pronásledováním.

Z deseti států, kde jsou křesťané nejhůře pronásledováni, je šest spravováno islámským režimem: Saúdská Arábie, Turkmenistán, Maledivy, Pákistán, Afghánistán a Somálsko. Zvláště v Maledivách, které jsou turistickým rájem, silně vzrostlo pronásledování křesťanů. Tragické první místo v tom směru ovšem nezaujímá Saúdská Arábie, nýbrž komunistická Severní Korea. Kromě tří ukázkových skupin v hlavním městě Pjongjangu není zde oficiálně žádný křesťanský život. Křesťané jsou vši silou pronásledováni, zatýkáni a bez procesu usmrceni. Další komunistické státy mezi prvními deseti jsou Laos a Vietnam.

Že i buddhismus, který se v západních zemích rád představuje jako obzvláště pokojné náboženství, může nakládat s křesťany lidsky nedůstojným způsobem, ukazuje mezi Čínou a Indií ležící země Bhutan, která je na sedmém místě pronásledovatelů. Každé veřejné shromáždění jiného náboženství je zákonem zakázáno a je předmětem pronásledování. Křesťanská pomocná díla mají přísný zákaz misijního působení. Také v Srí Lance (dříve Ceylon) jsou často křesťané vystaveni útokům militantních buddhistů, takže církve v tomto ostrovním státě požádaly vládu o ochranu.

Násilí ze strany drogových bossů

K pronásledování křesťanů nedochází pouze ze strany státního teroru. V křesťanské zemi, jakou je Kolumbie, jsou křesťané v nebezpečí života, když se staví proti povstaleckým skupinám nebo drogovému kartelu. Farář, který káže

o nenásilnosti a odsuzuje obchod s drogami, dává v některých oblastech v sázku svůj život. V mnoha zemích se navenek zdá, že zde není žádné náboženské napětí, a přece zde mohou existovat protikřesťanské resentimenty, které se odehrávají krvavě, aniž se o tom západní sdělovací prostředky vůbec dovědí. Dva příklady z Afriky: 13. června 2003 vyzval v Keni radikální islámský vůdce k svaté válce proti místním křesťanům, v důsledku čehož muslimští fanatici vypálili pět kostelů. 27. a 28. června 2003 zapálilo 200 muslimů sedm kostelů v Malawi.

V celé řadě zemí se jinak zachází s domorodými křesťany a jinak s křesťanskými hosty a turisty z Evropy. V islámském Tunisu jsou kostely různých církví od římskokatolické až k ruské pravoslavné, ve kterých požívají zahraniční křesťané velké svobody. Domácí křesťané je však nesmí navštěvovat, jinak se vystavují značným represálím. Domácí křesťané nesmí zakládat žádné farnosti a jsou

pod dohledem bezpečnostního aparátu. Přitom postavení domorodých křesťanů v Tunisu není mezi arabskými zeměmi nejhorší, když je např. srovnáme se Saúdskou Arábií. Tuniský režim Ben Aliho omezuje rigorózně také vliv muslimů.

Co znamená pronásledování křesťanů, pozná se teprve na osudu jednotlivců. Co prožívají lidé, kteří věří v Ježíše Krista v komunistické, islámské nebo hinduistické zemi? Otřesné zprávy ze Severní Koreje, Saúdské Arábie a Indie ukazují, co to stojí hlásit se k Ježíši Kristu.

Severní Korea: brutalita

Severní Korea stojí v seznamu zemí, které pronásledují křesťany, na prvním místě. 24 milionů obyvatel žije snad pod nestrašnějším komunistickým režimem světa. V uplynulých letech tam zemřelo hladem na tři miliony lidí. 1,7 % křesťanů žije pod brutálním útlakem, více než 100 000 je internováno v pracovních táborech. Zde je příběh jedné ženy ze zajateckého tábora, která se pro svědectví mučedníků sama stala křesťankou: „Viděla jsem, jak osm křesťanských vězňů neslo jímku s rozžhaveným železem. Strážce na ně křičel a používal k tomu zvláště vybraná slova: „Zítřejší den čištění paměti. Zítřejší půjdete ven a řeknete všem, že není žádná nebe, na které by

se mělo věřit, že žádný Bůh neexistuje. Jinak zemřete, rozuměli jste?“ Panovalo mlčení. Nikdo z vězňů důstojníkovi neodpověděl. Ten se rozhněval a začal na muže křičet: „Všech osm, pojďte sem a lehněte si tváří na zem!“ Udělali, co jim poručil. Důstojník vzkřikl na jiné mužské vězně: „Vezměte z pece rozžhavené železo a vylijte to na ně!“

Vyděšení vězni běželi, přinesli jímku s rozžhaveným železem. Pak vylili žhavou masu na pokorně klečící Boží muže. Ihned se rozšířil zápach spáleného masa. Těla se začala v hrozném žáru škvářit a jejich maso hořelo v teutém kovu. Padla jsem na zem a byla jsem bez sebe zděšením. Zapůsobilo to na mě tak strašně, že jsem křičela jako pominitá. A také jiní vězni v táboře se dali do křiku, když těch osm křesťanů umíralo.

Dávala jsem se na seškvářená těla a pomyslela jsem si: „Čemu oni věří? Co vidí v prázdném nebi? Co může být pro ně důležitějšího než život?“ Za ta léta, co jsem byla ve vězení, viděla jsem umírat mnoho věřících. Ale nikdy nezapřeli Boha na nebesích. Stačilo, aby řekli, že nevěří v náboženství, a byli by propuštěni. Pochopila jsem, co jim bere strach ze smrti. Jejich neuvěřitelná víra vyvolala v mém srdci neodbytnou otázku: Co oni viděli a co mně chybí?“

Saúdská Arábie: špióni?

Saúdská Arábie financuje z naftových miliard, které z významné části pocházejí ze západní Evropy, islámskou misi na celém světě. V jejich zemi je křesťanská misie přísně zakázána. Ani zahraniční křesťané se nesmějí scházet k bohoslužbám. Přestoupit ke křesťanství je pro muslima životu nebezpečné. V následující zprávě jsou jména z bezpečnostních důvodů změněna.

„Hamid se narodil v Mekce a vyrostl v tomto městě. Již v sedmi letech působil jako průvodce. Byl k dispozici poutníkům a uka-

Tragický každodenní obraz v mnoha zemích: pronásledování a teror namířený proti křesťanům.

zoval jim, jak mají správně absolvovat pouť do Mekky. Ve dvaceti letech se oženil s Hanan. Oba oznámili úřadům, že budou bojovat ve „svaté válce“. Bez váhání se rozhodli, že půjdou do jiné země jako misionáři. Náklady na jejich cestu hradil saúdský stát. Po třech letech se vrátili zpět. Hamid studoval na islámských školách a stále více ho udivovalo, že v islámu se učí především pomstě, nenávisti, odplatě a násilí. Nikdy nebyla řeč o lásce, odpuštění, milosti a záchraně. Začal klást otázky své ženě. Ta reagovala podrážděně. „Přestaň se svým vyptáváním, co je to hřích!“ Studoval dále a ještě více hloubal.

Náhle Hanan napadlo, že její muž nevykonává pět každodenních modliteb. Nemohla to pochopit. Opatřil si všechny knihy, které pojednávaly o křesťanech a o křesťanství. Podařilo se mu i přes přísný zákaz získat Bibli. Konstatoval, že Korán je v úplném rozporu s Bibli. Po sedmi letech intenzivního studia a hledání sdělil své ženě: „Hanan, já jsem od této doby křesťanem.“ Brzy nato se stala křesťankou i Hanan. Jejich život byl ve vážném ohrožení. Také jejich děti se staly křesťany. Jejich syn se musel ve škole denně účastnit muslimské modlitby. Řekl, že v té době se tiše modlí k Ježíši Kristu. V Saúdské Arábii jsou muslimové k modlitbě donucováni. Slouží k tomu tzv. mutavas, náboženští policisté. Jsou to zaměstnanci „Ministerstva pro prevenci neřestí a podporu ctností“. Dcera Hamida a Hanany si stále častěji prozpěvuje na ulici křesťanskou dětskou píseň. To rodiče zneklidňuje. Existuje nebezpečí, že se děti ve škole prozradí jako křesťané.

Osmnáct zavražděných křesťanů, kteří se účastnili mše svaté v pákistánském Bahawalpuru

Ani rodiče ani děti se nesmějí stýkat s jinými křesťany, protože nikdo neví, zda ten druhý je opravdu křesťan nebo špeh. Kdyby se prozradilo, že rodina je křesťanská, hrozí rodičům trest smrti stětím. To se v Saúdské Arábii provádí mečem. Podle šaria, islámského zákona, jsou odpadlíky. Kdo se odvrátí od Koránu, musí být usmrcen. To je jeden z mnoha přísných trestů v Saúdské Arábii.

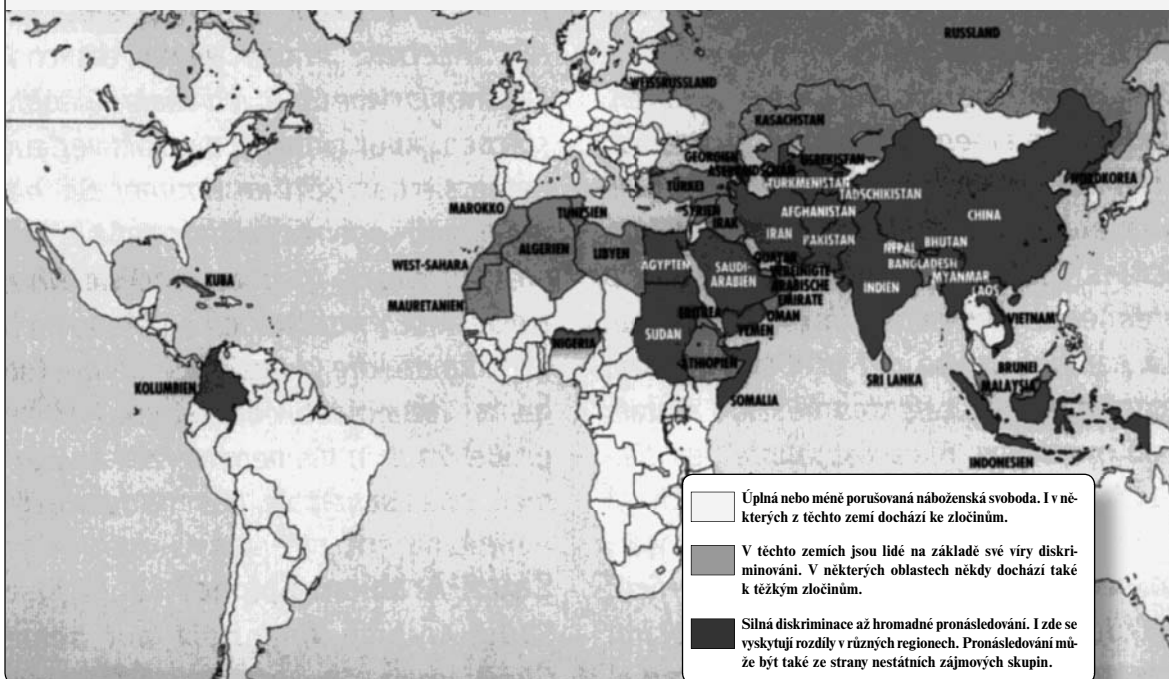
Indie: jiný extrém

S více než miliardou obyvatel je Indie po Číně druhou nejlidnatější zemí světa. Situace křesťanů je v různých částech země různá. Zatímco ve státě Kerala je každý pátý obyvatel křesťan, jsou jiné oblasti, kde mizivá menšina křesťanů trpí strašným pronásledováním. Následující zpráva je z Rajasthnu na hranici s Pákistánem. V tomto státě činí podíl křesťanů 0,12 %.

Jeden mladý muž se jako první ve vesnici stal křesťanem. Když pochopil, co je to vykoupění skrze Ježíše Krista, vyprávěl svým přátelům a známým o své velké radosti. Výsledek byl, že ho celá ves začala pronásledovat. Hinduisté posbírali staré boty, pověsili mu je na krk a vodili ho v procesi po celé vsi. Házeli po něm lejna a vylévali na něho špinavou vodu. Bili ho a nutili, aby pil kravskou moč. Jeho životní obrat a jeho statečnost při tomto pronásledování však na mnohé zapůsobily. Více než sto obyvatel ve vsi se rozhodlo, že se stanou křesťany. Chtěli se odebrat do města Kota a tam se dát pokřtít. Na cestě je dojela skupina nepřátel křesťanství, kteří je zmlátili. Dva džípy se musely vrátit do vsi. Čtyři z nich, kteří utrpěli zranění, dorazili nakonec do Koty se strachem i s velkou radostí. Po lékařském ošetření a přijetí křtu se vrátili zpět, naplnění radostí.

*Z Komma 20/2003
přeložil -lš-*

Kde je náboženská svoboda a kde svoboda není

Křesťanství jako utopie?

Mnoho lidí naříká nad „bezbožným světem“. Jak by však měla vypadat „dokonalá křesťanská společnost“? Žádné neřesti, žádná prostituce, rozvody, potraty? Žádné minisukně a noční bary? Měla by církev vystoupit s nárokem, že ze všech lidí udělá anděly? Měly by existovat jen křesťanské politické strany?

Církev si nikdy nečinila nárok, že vyhladí ze světa zlo a lidský hřích. Dokonalý svět bez hříchu a bídy nemá nic společného s křesťanstvím.

V Saúdské Arábii existuje zvláštní policie, která se stará o to, aby se všichni muslimové včas modlili. Jsou to zaměstnanci ministerstva pro prevenci neřestí a podporu ctnosti. Něco podobného je pro katolickou církev nemyslitelné.

Známe utopii Tomáše Mora, anglického humanisty ze 16. století, který popsal stát stojící na klasických ctnostech, jak se formovaly v evropském kulturním prostředí. Známe utopie socialistů, ve kterých se odráží stále totéž: touha člověka vytvořit opak k bidě a nouzi pozemského světa. Je to touha po „ztraceném ráji“, která hluboce utkvěla v lidské paměti.

Křesťanství se pro utopie nehodí. Evangelium nepoukazuje pouze na onen svět. Netěší člověka jen myšlenkou na nebe. Ale ve Starém i Novém zákoně je mnoho doporučení, jak zorganizovat pozemský život k blahu pozemské obce. Současně však poukazuje na „zkaženou přirozenost“, důsledek dědičného hříchu, s jehož následky bude lidstvo bojovat do konce své existence. Církev netvrdí, že bude možno vymýtit ze světa zlo.

A přece mnoho křesťanských myslitelů se zamýšlelo nad tím, jak by mohl vypadat lepší svět. „Nauka o spravedlivé válce“ se od dob sv. Augustina táhne dějinami jako pokus vytvořit spravedlivější svět, a proto stále dochází k válkám v historii, že zlo bude odkázáno do svých mezí. Ale než se sáhne ke zbrani, je nutno vyčerpat všechny mírové prostředky. Kato-

lické sociální učení nemá v programu udělat z lidí anděly, ale navrhuje široce založené zásady, které mohou dát společnosti tvrdých loktů sociální tvárnosti, aby každý mohl vést důstojný lidský život.

Žádné mini?

Jak by však taková společnost měla vypadat? Žádné minisukně na ulicích? Jak změnit hospodářský život? Mají být jen křesťanské strany? Je tu jeden problém: I křesťansky orientovaná společnost potřebuje své zásady, normy a pravidla, jimiž se řídí veřejný, hospodářský a politický život. Tyto normy potřebují sankce a sankce znamenají přinucení a trestní zákoník. To však

odporuje základům víry, kterou je možno vyznávat a praktikovat pouze svobodně, a proto se vylučuje jakékoliv přinucení.

Trůn a oltář v dějinách

Jak zachovat Ježíšův příkaz *Dávejte císaři, co je císařovo, a co je Božího, Bohu*, ukazuje názorně dopis Diognetovi, který pochází z raného křesťanského obdo-

Tomáš Moore

bi: „Křesťané se totiž ani pokud jde o vlast, řeč a obyčeje neliší od ostatních lidí. Nežijí totiž někde ve svém vlastním městě, ani nepoužívají odlišnou řeč, ani nevedou zvláštní život. (...) Vdávají a žení se jako ostatní, plodí děti, ale novorozeňata nepohazují. Mají společný stůl, nikoliv však společný tábor. Žijí v těle, nikoliv však podle těla. Přebývají na zemi, ale jsou občany nebe. Poslouchají existující zákony a svým životním způsobem prosazují vlastní zákony.“

Prvotní církev řídila život svých věřících v rámci existujících zákonů. Nebyla odkázána na to, aby „vnitřní zákon“ křesťanského života opírala o státní nebo společenské normy.

Teprve konstantinovský obrat, který

udělal z křesťanství privilegované státní náboženství, přinesl s sebou nutnost „křesťanizovat“ nejen obecný společenský řád, ale i ústavu a zákony světského panství. Císař a králové řídili křesťanský život. Byl to stav, který spojoval stát a církev po celá staletí v různých kombinacích. Buržoazní revolucí začalo uvolňování tohoto svazku. Při zpětném pohledu můžeme konstatovat, že státní církevnictví bylo něco jako babylonské zajetí. Dnes se utváří především v demokratických státech zcela jiný poměr mezi církví a státem.

Svoboda křesťanství

Ve svobodných západních zemích požívá církev svobodu, která je zaručena zákonem a také různými úmluvami mezi státem a Vatikánem. Stát se nevměšuje do přípravy dorostu pro církevní úřady, do hlásání ani do rozdělování svátostí. Žádný věřící není (zatím) nucen, aby jednal proti svému svědomí.

Křesťané mají možnost vytvářet díla a formy společného života, které lépe odpovídají jejich přesvědčení a usnadňují život podle víry.

Například: Místo nářku, že stát málo podporuje rodiny s více dětmi, nestojí církevním společenstvím nic v cestě, aby si vytvořily struktury, které pomáhají takovým rodičům, aby i jejich děti měly lepší podmínky. Nic jim nebrání vytvářet po vzoru židovských obcí vlastní rodinné křesťanské vesničky.

Žádné „nucení k hříchu“

Příklad z oblasti módy v médiích: Žádný křesťan není nucen, aby pozdě v noci sledoval pornofilm nebo vybavoval své byty časopisy typu „Playboy“ nebo „Blesk“. Každá žena a dívka sama rozhoduje o tom, jak se obléci, aby tím na veřejnosti nikoho nedráždila. Křesťané mají dnes možnost i v médiích najít to, co odpovídá jejich přesvědčení a jejich starostem, jen

Bůh nepotřebuje preambule ani katalog hodnot

Co je to vlastně křesťanství? Je to náboženský systém, nebo teorie na výklad světa? Jde mu jen o ideje, ctnosti a hodnoty?

když jsou ochotni věnovat tomu patřičnou pozornost, případně za to něco zaplatit.

A zde začíná utopie: Představme si situaci, že víra a Církev, křesťanský životní způsob získá v naší zemi takovou přitažlivost, že si bude většina obyvatel přát žít podle něho a bude možno ho i odpovídajícími politickými procesy prosadit, např. „křesťanským mediálním zákonem“, který by zakazoval vysílat programy, které neodpovídají náboženským a mravním zásadám většiny. Nemusely by se zakázat filmy o životě rozvedených matek nebo články o kultu mrtvých v Japonsku? Nemuselo by dojít k zákazu rozvodů? Nemuselo by se trestat, když podnikatel neprojevuje dost solidarity a nadměrně vystupňoval úsilí o zisk? Kdo pak bude kontrolovat dodržování takových zákonů a kde bude hranice mezi tolerancí a trestním postihem?

Církvi jde o srdce, nikoliv o zákony

Právě proto, že křesťanství vychází ze skutečnosti, že lidé nebudou jen dobří, že ke zlu nakloněnou lidskou přirozenost nelze sprovodit ze světa, přinášelo by zřízení křesťanského řádu v politice, hospodářství a kultuře s sebou vždy sankce a přinucení, které tento řád prosazují a chrání. Jelikož hlavní dva zákony křesťanství jsou láska k Bohu a láska k bližnímu a křesťanství se nemůže prosazovat vnějším tlakem, nýbrž dobrovolným přijetím, je situace takové svobody křesťanství a věřících utopii.

Církvi nejde o to, „křesťanizovat“ stát a jeho zákonodárství, nýbrž lidská srdce. Pak může uprostřed tohoto soupeření národních a mezinárodních řádů vzniknout ono „město Boží“, ono nebe na zemi, jímž je Církev, a které se jednoho dne prosadí svou příkladnou přitažlivostí, že i nevěřící budou prosit, aby byli do něho přijati.

*Podle Komma 20/2003
připravil -ls-*

V ústavě Evropské unie nemá být žádná další zmínka. Patří křesťanství do odpadků dějin? Dosloužilo ve funkci nosných pilířů kontinentu, na kterém kdy si nalezlo své rozšíření? I Evropská unie bude žít z předpokladů a základu hodnot, který si sama nemůže vytvořit. Křesťanství a jeho hodnoty a ideály už k nim nepatří?

Když kritikové uvedení vztahu k Bohu nenacházejí v preambuli evropské ústavy pro takové vyznání žádné místo, poukazují na mnohonáboženský charakter kontinentu: žádný příslušník nekřesťanského náboženství se nemá cítit v Evropě jako cizinec. A také poukazují na sekulární struktury v těch zemích unie, ve kterých existuje odluka církve a státu a ve kterých skončilo veškeré náboženské poručníkování občanů. Náboženství je ryze soukromá věc, to je kredo republikánských a laicistických sil v Evropě, a proto křesťanský Bůh nemá v evropské chartě co hledat.

Křesťanům a jejich církevním obcím může být v podstatě lhostejné, zda se státní ústavy zmiňují o Bohu, ovšem za předpokladu, že mohou bez překážek žít podle své víry a že církve požívají všechny svobody a mohou samy spravovat své záležitosti. Bůh není odkázán na katalog základních hodnot a moc křesťanství se nezakládá na tom, že se státy a státní společenství odvolávají na jeho ideje. Křesťanské kořeny, ze kterých Evropa stále ještě čerpá svou duchovní sílu, nejsou z papíru, nýbrž z Těla a Krve. Jako pouhé náboženství váží křesťanství málo, protože v určitém smyslu náboženstvím není. Abychom se mohli podívat ze zcela opačné strany na vysloveně křesťanské formule ve svět-

ských ústavách, vyplatí se vrátit se o několik staletí zpět k počáteční době toho, co se dnes nazývá křesťanské náboženství.

Náboženští spekulanti

Za Ježíšových dob byla židovská země plná náboženských a mesiánských očekávání. Lidé očekávali osvoboditele, někoho, kdo svrhne římské jho. Jan Křtitel začal křtít, a již táhly zástupy k Jordánu, aby vyslechly kazatele pokání. Dokud budou na světě lidé, budou, podobně jako Židé té doby, „náboženskými spekulanty“. Otázka po smyslu života, po původu a cíli vlastní existence, život po smrti, touha po štěstí, vykoupení a osvobození od viny, to všechno hýbá lidskou duší. Dnes stejně jako tenkrát a jako i v budoucnosti. Tu a tam vystupují geniální osobnosti, které propůjčují náboženským tužbám svých současníků určitý výraz.

Esoterika, která již desetiletí sputává tak mnoho lidí, se vrací k jednotlivým postavám, které přijímaly náboženské tradice, spojovaly je se dobovými proudy, jako je např. uctívání přírody, a spojovaly je s vlastními myšlenkami, a tak vyvíjely novou ideovou budovu, která odpovídala náboženským tužbám mnoha současníků. Je to „hnutí zdola“ směrem „nahoru“, člověk se cítí jako ve svém nebi, ve svém ráji. To dělali staří Egypťané a budou to dělat i lidé dalšího tisíciletí.

Exkluzivita křesťanství

Křesťanství je naopak jediné náboženství, kde si nehledá svého Boha člověk, ale kde Bůh hledal člověka, kde si pozemskost nevymýšlela nebe, ale kde nebe sestoupilo na zem. Vystoupil Jan Křtitel a přišel Kristus. Vánoce:

Bůh se stal člověkem. Kříž byl nakonec odpovědí náboženské elity na tento neslýchaný nárok Syna člověka. A jeho odpovědí byly Velikonoce: zmrtvýchvstání. Dva nejdůležitější svátky křesťanství – Vánoce a Velikonoce nepřipomínají ideje nebo hodnoty, nýbrž to, že se před dvěma tisíci lety stalo něco neslýchaného. Boží Syn začal shromažďovat z židů i pohanů nový lid s dvanácti apoštoly na čele. Tak vznikla Církev.

S náboženskými představami své doby udělal Ježíš krátký proces. Na jejich místo postavil zcela nové poselství: *Já jsem cesta, pravda a život*. V centru křesťanství stojí nikoliv náboženský systém nebo geniální teorie na výklad světa, nýbrž Osoba, která před dvěma tisíci lety zemřela a vstala z mrtvých. Historie, která začala s Abrahámem a nabyla nového, celý svět zahrnujícího běhu. Kdo chce vymezit jádro křesťanství, musí je chápat méně jako náboženství nebo systém náboženského učení, ale spíše jako dějiny lidu, který si Bůh sám vytvořil.

Dějiny, nikoliv ideje

Ať se to otcům a matkám nové Evropy líbí nebo ne, i oni jsou taktéž součástí těchto dějin. Ideje a myšlenky můžeme škrtnout, dějiny nikoliv. Evropský kontinent bez dějin křesťanství by byl jako film bez obsahu, jako kniha bez písma. Nic by nebylo možno poznat, ničemu porozumět. To neznamená, že by politická elita dnešní Evropy musela být nutně věřící, aby to uznala. Několik solidních historických knih také dosáhne toho, aby doložily, že Evropa má zcela konkrétní kořeny, které jí nikdo nemůže amputovat.

Komma 20/2003

PAPEŽ PIUS XII. (1)

Předmluva

Uplynulo 60 let od doby, kdy byl arcibiskup Eugenio Pacelli, pozdější papež Pius XII., jmenován prvním nunciem v Německu. Je více než vhodné s vděčností vzpomenout tohoto „dobrého pastýře“ v bouřlivé době, který se trvale cítil spojen s Německem srdečnými svazky vzpomínek a velké úcty a který po r. 1945 jako pomocník a obhájce Německa nejenže byl s to vyvrátit kolektivní vinu německého lidu, ale dokázal i přes politicky složitou situaci ve světě prohlásit: „Neztratili jsme víru v Německo.“

Bezáhonnost tohoto velkého přítele Němců byla zpochybněna pomlouvačnými obviněními německých novinářů: Papež Pius XII. prý mlčel z politického oportunismu a ze skryté sympatie k fašistickým diktaturám ke zločinům nacistického režimu, především také k vyhlazení milionů nevinných Židů a stal se tím tak spoluviníkem.

Mezitím však postupující historická bádání a zveřejnění početných dokumentů tento pomlouvačný soud opravily a poskytl místo diferencovanému přístupu uvažování. Obraz papeže mlčícího a chladného státnického „rozumu“ k hrozným činům nacionálního socialismu neodpovídá pravdě. Pius XII. udělal vždy, když „byly nejvyšší hodnoty života a lidské svobody v nebezpečí, všechno, co bylo v jeho moci, aby zabránil nelidským a nespravedlivým činům“ (Papež Pavel VI., 16. března 1974). Uprostřed světa zjištěného rozbroji a převraty, tragickými osudy jednotlivců nebo celých národů, stál Pius XII. jako neochvějná skála pravdy, lásky a míru.

Mnozí považují konec pontifikátu „andělského pastýře“ za konec jedné historické epochy. Ve smrti Pacelliho pak spatřují konec éry papežů – Piů a po-

čátek nové doby – doby Jana XXIII. a 2. vatikánského koncilu. Takový druh úvahy se však ukazuje jako omezený a povrchní. Zmíněný přechod citelně začal již Piem XII. On byl „papežem na rozhraní“, s pohledem předvídacím budoucnost Církve. Pius XII. byl právě tím, kdo položil základy nastupujícího rozvoje Církve a zvěstoval její nové jaro.

Z objektivní analýzy církevních dějin posledních čtyř desetiletí je zřejmé, že velké reformy koncilní obnovy byly v podstatě položeny už Piem XII. Koncil by nebyl myslitelný bez přípravných prací tohoto papeže. „Nesmíme zapomenout, kolik vykonal Pius XII. ve všem, co se týká učení Církve, prvních liturgických reforem, nových podnětů pro biblická studia a kolik pozornosti věnoval problémům dnešního světa“ (Papež Jan Pavel II., 18. března 1979).

Knihy prince Konstantina Bavorského chce vrhnout na osobnost Pia XII. nové, pravdivé světlo, objasnit jeho individualitu a dílo – nabídnout vzpomínky z bezprostřední blízkosti a osobní zážitky s tímto papežem. Dílo je tak velmi cenným podnětem k tomu, abychom se opět novým způsobem zabývali životem a působením papeže Pacelliho. Může také pomoci rozpoznat za všemi v popředí stojícími a dobově historickými podmíněnými událostmi velké poslání papežství, které Pius XII. přesvědčivě ztělesňoval.

*Biskup Josef Stimpfe
Augsburg, 27. srpna 1980*

„Papež Pius XII.“ Konstantina, prince bavorského, vyšel v roce 1980 v Christiana – Verlag, 8260 Stein am Rhein ve Švýcarsku.

Předmluva byla redakci zkrácena. Také román je vzhledem ke svému rozsahu podán ve zkráceném znění.

I.

„Proč jsi přijel do Říma?“

„Abych promluvil s papežem!“

Po této krátké výměně slov se neozvalo dlouho nic kromě tichého šplouchání obou kašen na náměstí – kruhovém náměstí sv. Petra – a kromě vzdáleného ruchu města – nočního spícího Říma, který se podobá na poslech šplouchání moře ve velké mušli.

Jak chladný může být ještě v březnu v noci Řím! Pociťil jsem to. Také neznámý proti mně, který ke mně náhle vystoupil z temnoty, se chvěl zimou. Měl obě ruce zastrčené hluboko do kapes a límec ohrnutý kolem krku.

Pak cizinec vztáhl ruku, ukázal nahoru na nejvzdálenější průčelí budovy, kde osaměle zářilo okno, jako by viselo mezi nebem a zemí, a řekl:

„Tam bdí...“

„Kdo?“ zeptal jsem se.

„No, kdo asi,“ odpověděl neznámý, „papež přirozeně.“

„Ještě tak pozdě?“ pochyboval jsem.

Ale muž mě ubezpečil: „U něj je to normální, že jde pozdě spát.“

Potom jsme se opět odmlčeli. Ale to už jsem neviděl kopule budov, stíny soch, které stojí na strážní na střeše, přeslechl jsem také kašny. Osaměle osvětlený obdélník tam nahoře mě mocně přitahoval.

Muž po mém boku chtěl nakonec vědět: „Mluvil jsi s ním už někdy?“ Ještě než jsem mohl

odpovědět, že nikoli, řekl: „Ale já jsem s ním mluvil, tak jak teď mluvim s tebou.“

Prohlížel jsem si ho blíž, jak to jen v tom šeru šlo, a začal jsem být zvědavý. Mohl by to být třeba Giuliano, malý a štíhlý; zejména z profilu mi svými nezbednými kadeřavými vlasy připomínal známého lupiče z filmu.

Zeptal jsem se ho: „Kdypak říkáš, že jsi s papežem mluvil?“

Jeho odpověď byla precizní: „19. července 1943 to bylo, na troskách San Lorenza.“

„Ale,“ podivil jsem se a nemohl jsem se zdržet poznámky: „Pokud je mi známo, papež během války neopustil Vatikán. Ani do Castel Gandolfo v albánských horách neodjel jako jindy za velkých letních veder. A ty jsi ho měl potkat v roce 1943 na ruinách San Lorenza?“

„Ty nic nevíš,“ namítl soucitně. „Ty si nemůžeš na 19. července ani vzpomenout. Kdo jsi vlastně?“

„Jsem turista,“ odpověděl jsem, „a jmenuji se Konstantin.“

Zdvořile se uklonil.

„A já jsem Sandro. Sandro M., nezaměstnaný, komunist.“

„Co s tím potom má společného tvoje komunistické přesvědčení?“ chtěl jsem vědět a pokynul jsem hlavou směrem k papežovu oknu.

„Musíš pochopit,“ přejel si rukou bradu až to zaškrábalo. „Jako komunistka jsem samozřejmě proti tomu,“ velkým gestem naznačil siluetu před námi se tyčícího Vatikánu, „ale jako Sandro jsem pro něj.“ A dotkl se nataženým prstem neviditelného za rozsvíceným oknem. „Pro papeže. Když jsem totiž 19. července, bylo to v poledne...“

„No tak už přece konečně řekni, jak to tehdy bylo,“ nutil jsem ho netrpělivě.

„Proč tak spěcháš, Constantino? Tak si nejprve ke mně sedni, pěkně pohodlně, a dej mi cigaretu.“

Pokračování

LITURGICKÁ ČTENÍ - pokračování ze str. 3

a proto k tělu nepatřím," proto ještě k tělu patří! Kdyby bylo celé tělo jenom oko, kde by byl sluch? Kdyby celé tělo bylo jenom sluch, kde by byl čich?

Takto však Bůh umístil každý z údů v těle, jak sám chtěl. Kdyby všecko bylo jen jeden úd, kam by se podělo tělo? Takto však je mnoho údů, ale jenom jedno tělo. Oko tedy nemůže říct ruce: „Nepotřebuji tě!“ nebo zase hlava nohám: „Nepotřebuji vás!“

Spíše naopak: tělesné údy zdánlivě nejslabší jsou nejpotřebnější. A zrovna těm údům, které na těle pokládáme za méně ušlechtilé, právě těm v oblákání projevujeme větší pečlivost, a údy, za které se stydíme, tím slušněji se zakrývají, kdežto údy ušlechtilé takové ohledy nepotřebují. Bůh sestavil tělo tak, že se údům podřadnějším věnuje větší pečlivost, aby nenastal v těle nepořádek, ale aby se údy vzájemně staraly jeden o druhý. Trpí-li jeden úd, trpí s ním všechny ostatní údy, je-li některý úd vyznamenán, všechny ostatní údy se s ním radují.

Vy jste Kristovo tělo a každý z vás jeho úd. Bůh ustanovil, aby v církvi jedni byli misionáři, druzí proroky, třetí učitelé. Někteří dále mají moc dělat zázraky, jiní dar uzdravovat, pomáhat, řídit, mluvit rozličnými jazyky. Jsou snad všichni misionáři? Jsou všichni proroky? Jsou všichni učitelé? Mají všichni moc dělat zázraky? Mají všichni dar uzdravovat? Mluví všichni jazyky? Umějí všichni (ty řeči v neznámém jazyku pronesené) vykládat?

Evangelium - Lk 1,1-4; 4,14-21

Už mnoho lidí se pokusilo sepsat vypravování o událostech, které se dovršily mezi námi, jak nám je odevzdali ti, kdo byli od počátku očitými svědky a služebníky Slova. A tak, když jsem všechno od začátku důkladně prozkoumal, rozhodl jsem se i já, že to pro tebe, vážený Teofile, uspořádaně vypíšu; aby ses tak mohl přesvědčit o spolehlivosti té nauky, v které jsi byl vyučen.

Když se Ježíš vrátil v síle Ducha do Galileje, pověst o něm se roznesla po celém kraji. Učil v jejich synagogách a všichni ho velmi chválili. Ježíš přišel také do Nazareta, kde vyrostl, a jak měl ve zvyku, šel v sobotu do synagogy. Povstal, aby předčítal (z Písma). Podali mu knihu proroka Izaiáše. Otevřel ji a našel místo, kde stálo:

„Duch Páně je nade mnou, proto mě pomazal, poslal mě, abych přinesl chudým radostnou zvěst, abych vyhlásil zajatým propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil milostivé léto Páně.“

Pak zavřel knihu, vrátil ji služebníkově a usedl. A všichni v synagoze na něho upřeně hleděli. Začal k nim mluvit: „Dnes se naplnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“

VÝSTAV NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTI OLTÁŘNÍ V PRAZE

1. - 5. února u Matky Boží před Týnem	15.00-18.00
6. - 10. února u Nejsv. Srdce Páně na Vinohradech	8.45-11.00; 15.00-18.00
11. - 15. února u sv. Kříže na Příkopech	10.30-15.30
21. - 25. února u sv. Bartoloměje v Kyjích	10.00-17.00; Ne 12.00-17.00
26. 2.-2. března u sv. Ignáce na Karlově náměstí	8.00-17.00
3. - 6. března u Panny Marie Pomocné v Nerudově ulici	14.00-18.00
7. - 10. března Nanebevzetí Panny Marie v Modřanech	8.45-17.30
15. - 18. března Narození Panny Marie v Michli	8.00-16.00

Liturgická čtení

Neděle 25. 1. - 3. neděle v mezidobí

1. čt.: Neh 8,2-4a.5-6.8-10
Ž 19(18),8.9.10.15
Odp.: Jan 6,63b (*Tvá slova, Pane, jsou duch a jsou život.*)
2. čt.: 1 Kor 12,12-30
Ev.: Lk 1,1-4; 4,14-21

Pondělí 26. 1. - památka sv. Timoteje a Tita

1. čt.: 2 Tim 1,1-8 nebo Tit 1,1-5
Ž 96(95),1-2a,2b-3.7-8a.10
Odp.: 3 (*Vypravujte mezi všemi národy o Hospodinových dívech.*)
Ev.: Lk 10,1-9

Úterý 27. 1. - nez. pam. sv. Anděly

Mericiové
1. čt.: 2 Sam 6,12b-15.17-19
Ž 24(23),7.8.9.10
Odp.: srov. 8a (*Kdo je ten král slávy? Pán je král slávy.*)
Ev.: Mk 3,31-35

Středa 28. 1. - památka sv. Tomáše Akvinského

1. čt.: 2 Sam 7,4-17
Ž 89(88),4-5.27-28.29-30
Odp.: 29a (*Navěky mu zachovám svou milost.*)
Ev.: Mk 4,1-20

Čtvrtek 29. 1. - ferie

1. čt.: 2 Sam 7,18-19.24-29
Ž 132(131),1-2.3-5.11.12.13-14
Odp.: Lk 1,32a (*Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida.*)
Ev.: Mk 4,21-25

Pátek 30. 1. - ferie

1. čt.: 2 Sam 11,1-4a.5-10a.13-17
Ž 51(50),3-4.5-6a.6bc-7.10-11
Odp.: srov. 3a (*Smiluj se, Pane, neboť jsme zhřešili.*)
Ev.: Mk 4,26-34

Sobota 31. 1. - památka sv. Jana Boska

1. čt.: 2 Sam 12,1-7a.10-17
Ž 51(50),12-13.14-15.16-17
Odp.: 12a (*Stvoř mi čisté srdce, Bože!*)
Ev.: Mk 4,35-41

Breviář pro laiky

Uvedení	NE	PO	ÚT	ST	ČT	PÁ	SO
do první modlitby dne:	25. 1.	26. 1.	27. 1.	28. 1.	29. 1.	30. 1.	31. 1.
Antifona	1028	1722	1060	1734	1091	1106	1722
Žalm	783	783	786	783	783	785	783
Ranní chvály:							
Hymnus	1029	1723	1061	1734	1091	1107	1723
Antifony	1030	1046	1062	1076	1092	1107	1123
Žalmy	1030	1046	1062	1076	1093	1108	1124
Kr. čtení a zpěv	1033	1724	1065	1735	1095	1111	1724
Antifona k Zach. kantiku	690	1290	1065	1292	1095	1111	1724
Prosby	1033	1724	1065	1724	1095	1111	1724
Záv. modlitba	690	1290	1291	1292	1096	1112	1293
Modlitba během dne:							
Hymnus	1034	1050	1066	1081	1096	1112	1127
Antifony	1035	1051	1066	1081	1097	1113	1128
Žalmy	1035	1051	1067	1081	1097	1113	1128
Krátké čtení	1037	1054	1069	1084	1100	1115	1130
Záv. modlitba	690	1054	1069	1084	1100	1116	1131
Nešpory:							
Hymnus	1024	1039	1727	1071	1736	1101	1117
Antifony	1025	1040	1056	1071	1086	1102	1118
Žalmy	1025	1040	1057	1072	1087	1102	1118
Kr. čtení a zpěv	1027	1043	1730	1074	1737	1105	1120
Ant. ke kant. P. M.	689	690	1291	1074	1292	1105	1121
Prosby	1028	1043	1731	1074	1731	1105	1121
Záv. modlitba	690	690	1290	1291	1292	1106	1122
Kompletář	1238	1242	1247	1250	1254	1257	1238

Z NAKLADATELSTVÍ NÁVRAT DOMŮ

Gary Chapman: DOSPÍVAJÍCÍ A PĚT JAZYKŮ LÁSKY

Kniha je určena rodičům dospívajících dětí, které procházejí nelehkým obdobím hledání vlastní identity a nezávislosti. Pomáhá rodičům pochopit, jak navázat hlubší vztah k dětem, prohloubit vzájemnou komunikaci a poskytnout dospívajícím citovou podporu na jejich cestě k dospělosti.

Brož., A5, 232 stran, 233 Kč

Dr. Ross Campbell: POTŘEBUJI TVOU LÁSKU (Co můžeš udělat pro své dítě)

Čtivě psané dílo je určeno především rodičům dětí, které ještě nedospěly do puberty. Obecným základem výchovy je zde křesťanství, žití evangelia v dnešním světě, jak dokládají překvapivě uváděné biblické citáty. Kniha pojednává o rodinném prostředí, o lásce bez podmínek jako prvotním základu, o projevech lásky soustředěnou pozorností, fyzickým zrakovým kontaktem, rozlišuje lásku vhodnou a nevhodnou, vysvětluje různá pojetí kázně, příkazů, odměn, trestů, zabývá se dětmi se zvláštními problémy – to vše vždy rozebírá na konkrétních příkladech z rodinného života a vyhodnocuje správná i chybná řešení. Dodává rodičům moudrost a optimismu.

Reprint 3. vydání, brož., zúž. A5, 122 stran, 99 Kč

Dr. Ross Campbell – Pat Likesová: ZNÁTE MĚ VŮBEC?

Většina rodičů své děti skutečně hluboce miluje a chce jim předat co nejvíce z hodnot, které uznává. Problém je, že ne vždy dokáží rodiče přiměřeně vyjádřit svou lásku, úctu, porozumění, svou víru a žebříček hodnot, které zastávají. Proto mají děti často pocit, že jim rodiče vůbec nerozumí. Chtějí-li však rodiče porozumět svým dětem, potřebují nejprve porozumět sobě. Rady dr. Campbella jsou velmi srozumitelné a ověřené mnohaletou zkušeností.

Brož., zúž. A5, 140 stran, 145 Kč

James Dobson: VÝCHOVA CHLAPCŮ

Rozsáhlá práce předního amerického psychologa, který se stal v oblasti výchovy poradcem několika amerických prezidentů, nás uvádí do světa chlapců. Zejména do jejich nesnadné výchovy a také do nelehkého postavení mužů a otců v extrémně zfeminizovaném světě. Přičemž za klíč ke kvalitnímu otcovství považuje J. Dobson především cílené budování vztahu s dětmi a dostatek času pro ně.

Brož., A5, 320 stran, 277 Kč

Gordon MacDonald: BÝT DOBRÝM TÁTOU...

Autor předkládá svůj pohled na dozrávání muže v dobrého otce, který se zájmem a moudrostí ovlivňuje a formuje svět a charakter svých dětí. MacDonaldovy principy jsou srozumitelné, ilustrované konkrétními příklady ze života a navíc osvědčené dlouholetou rodičovskou praxí.

Brož., A5, 172 stran, 179 Kč

Objednávky knih – tel. 587 405 431, fax 585 222 803

Administrace a inzercce týdeníku Světlo – tel./fax 585 222 803

Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 771 11 Olomouc 1, e-mail: knihy@maticecm.cz

Kompletní nabídku knižní produkce MCM naleznete na internetové adrese

www.maticecm.cz

772 00 Olomouc 2
147/2002
P.P.

TZ

771 11 Olomouc 1
Dolní nám. 24
Matice cyrilometodějská s. r. o.